

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՆԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԹՈՒՐԲԻԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ

ԹՈՒՐԲԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՎ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՀՈՐ ՄԱՀՐ

ունիսի 22-ին, հինգշաբթի օրը, «Սրբոց թարգմանչացն մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ» ազգային մեծ տոնին, Ստամբուլում, Գումգափու թաղի հայոց Ս. Երրորդություն եկեղեցում, առավոտյան ժամերգության ընթացքին, աղոթքն ու երգը շրթներին, երկրորդ անգամ կրկնվող սրտի հանկարծական և սուր տագնապի հետևանքով, մահանում էր Կոստանդնուպոլսի հայոց Պատրիարք Ամենապատիվ Ս. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Խաչատուրյանը:

Նորին Ամենապատվության հանկարծական մահը խոր վիշտ պատճառեց Մայր Աթոռին, անձամբ Վեհափառ Հայրապետին և համայն հայ ժողովրդին:

Ազգային մեծ կորստի ծանր տպավորության տակ, Ազգիս Վեհափառ Հայրապետը, վշտահար սրտով, Կոստանդնուպոլսի հայոց Պատրիարքարանին հեռագրում էր.

«Սուգի մեջ եմ Հայ եկեղեցին և Ս. էջմիածինը: Վշտանալ է Մեր սիրտը: Ոչ ևս է Կոստանդնուպոլսո Պատրիարք Մեր սիրեցյալ եղբայր՝ Գարեգին Աբեղյանի պես: Կոստանդնուպոլսի հայոց Պատրիարքարանին հեռագրում էր:

Հառուկ բարձր պատվիրակությունը կշմիածենե կանկենի դեպի Ստամբուլ, մասնակցելու թաղման արարողություններուն:

Կառաչարկեմք հետաձգել թաղումը, սպասելով Մայր Աթոռիս պատվիրակության ժամանման:

Լրացուցիչ կենսագրեմք պատվիրակության մեկնումի քվականը»:

Թուրքիայի հայոց Պատրիարքարանը ուրոշում է հետաձգել հոգևույս Ս. Գարեգին Պատրիարքի թաղման հանդիսությունը, սպասելով Մայր Աթոռի և թեմերի պատգամավորությունների ժամանմանը:

Անփոխարինելի էր Հայ եկեղեցու կորուստը և շատ ծանր Վեհափառ Հայրապետի վիշտը: Նորին Ս. Օծությունը եղբայրական սրտագին բարեկամությամբ կապված էր նորոգ հանգուցյալ Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարքի հետ, հարգում և սիրում էր նրան որպես տիպար, տեսլապաշտ, ժողովրդանվեր հոգևորականի:

Նորին Ս. Օծությունը բարեհաճում է անձամբ գլխավորել Սրբազան Պատրիարք Հոր թաղման հանդիսության մասնակցող Մայր Աթոռի բարձր պատվիրակությանը, սփոփելու, մեղմելու համար մանավանդ Թուրքիայի հայության մեծ վիշտը, տանելու նաև Մայր Աթոռ Ս. էջմիածնի օրհնությունները Թուրքիայի հայ հավատավոր իր զավակներին:

Վեհափառ Հայրապետի Ստամբուլ ուղևորության բարի լուրը սրտագին զոհունակությամբ և մեծ խանդավառությամբ է դիմավորում Ստամբուլի համայն հայ համայնքի կողմից:

Հուլիսի 3-ին, հինգշաբթի, առավոտյան ժամը 9.30-ին, Վեհափառ Հայրապետը իջնում է Մայր Տաճար, և աղոթելուց հետո, ուղևորվում Երևանի օդանավակայանը ու ժամը 10-ին, «ԻԼ—18» ինքնաթիռով, մեկնում է Մոսկվա:

Այս տխուր առիթով Վեհափառ Հայրապետին ուղեկցում են Վրաստանի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Կոմիտաս եպիսկոպոս

Տեր-Ստեփանյանը և Մոսկվայի հայոց հոգեվոր հովիվ հոգեշնորհ Տ. Պարգև վարդապետ Գևորգյանը:

Օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին ճանապարհում են Մայր Աթոռի սգավոր միաբանությունը, Գերագույն Հոգեվոր Խորհրդի անդամները, վանքի պաշտոնեությունը և այլ պաշտոնական անձնավորություններ:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ ՍՏԱՄԱՐՈՒ

Հունիսի 4-ին, երեքշաբթի, ժամը 19.44-ին, ավստրիական ինքնաթիռով Ստամբուլ է ժամանում Վեհափառ Հայրապետը, իր շքախմբով:

Ստամբուլի Եղիզյուղի օդանավակայանում հաղթած բազմահազար հայ ժողովուրդը, անհամբեր և սրտատրոփ, սպասում է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի գալուտյան:

Բուխնդակ հայ համայնքը, եկեղեցական վարչությանց գլխավորությամբ, նախապատրաստվել էր արժանավայել մեծարանքով, պատշաճորեն դիմավորելու Վեհափառ Հայրապետին:

Վեհափառ Հայրապետի ժամանման առթիվ հայոց Պատրիարքարանում կազմվել էր Ընդունելության հատուկ հանձնախումբ՝ բաղկացած Պոլսի ականավոր ազգայիններից:

Պատրաստվում և գործադրության է դրվում Վեհափառ Հայրապետի ընդունելության հատուկ մի ծրագիր, զնահատելի կանոնավորությամբ:

Որոշյալ ժամին, սրտատրոփ և անձկագին սպասումից հետո, ինքնաթիռը հուշիկ իջնում է վերջապես Ստամբուլի Եղիզյուղի օդանավակայանը: Հուզումը պատում է բոլորին, արևելքում է բազմությունը և թնդում է ուրախ, ցնծագին ծափերի որոտը:

Եվ ահա նորին Ս. Օծությունը, ինքնաթիռի կամրջակի վրա կանգնած, տխուր ու հանդիսավոր, օրհնում է իր հավատացյալ հոտին:

Վեհափառ Հայրապետին դիմավորում են եկեղեցական վարչությանց եկեղեցական և աշխարհական անդամները՝ գլխավորությամբ գերաշնորհ Տ. Շնորհք եպիսկոպոս Գալուստյանի:

Պատրիարքական փոխանորդ արժանապատիվ Տ. Արամ ավագ քահանա Պասմաճյանը, արժաթե ափսեի մեջ, Վեհափառ Հայրապետին է մատուցում ավանդական աղն ու հացը:

Վեհափառ Հայրապետին ողջունում են նաև հանգուցյալ Տ. Գարեգին Պատրիարքի

Թաղման հանդիսությանց մասնակցելու համար Ստամբուլ ժամանած գերաշնորհ Տ. Խաղ, Տ. Մամբրե, Տ. Տիրան արքեպիսկոպոսները, հոգեշնորհ Տ. Սահակ, Տ. Շահան, Տ. Գևորգ, Տ. Գյուտ, Տ. Խոսրով վարդապետները, քահանայից դասը, պաշտոնական այլ անձնավորություններ, համայնքային մարմիններ և մամուլի ներկայացուցիչներ:

Ամենայն Հայոց Հայրապետին դիմավորելու համար օդանավակայան էին եկել նաև Ստամբուլում քույր եկեղեցիների և հարանվանությանց ներկայացուցիչներ:

Կոստանդնուպոլսի Հունաց Տիեզերական Պատրիարք Նորին Ամենապատվություն Տ. Աթենագորաս Արքեպիսկոպոսի անունից Ամենայն Հայոց Հայրապետին բարի գալուստ է մաղթում պատրիարքական փոխանորդ գերաշնորհ Տ. է. Էմիլիանոս միտրոպոլիտը հույն երկու վարդապետների հետ:

Վեհափառ Հայրապետին դիմավորում են նաև Ստամբուլում սովետական հյուպատոսն ու փոխ-հյուպատոսը:

Հանուն Ստամբուլի կուսակալ Նորին Վսեմություն Ռեֆիկ Տուլգայի, ընդհանուր կարգապահության հսկում է օդանավակայանի պետ Զաֆիե էրեն:

Մի տխուր առիթով և շատ ծանր, բայց սրտագին պարտականություն կատարելու համար էր Ստամբուլ ժամանում Ամենայն Հայոց Հայրապետը, բերելով իր սփոփանքի և քաջալերության հայրական խոսքը իր հոտին՝ «Քաջալերեցարուք, ես՝ եմ, մի՛ երկրնիք»: Այնուամենայնիվ Ստամբուլի հայ համայնքը, միասիրտ և միակամ, իր մեծ սուգի և վշտի մեջ, իմացավ արժանավայել հանդիսությամբ, վեհությունը և ջերմորեն դիմավորել իր հոգևոր Հորը՝ Ամենայն Հայոց Հայրապետին:

Հունիսի 4-ը պատմական, հավետ անմոռանալի ոսկե մի նոր էջ ավելացրեց Թուրքիայի հայության հարուստ ազգային-եկեղեցական տարեգրությանց մեջ, Վեհափառ Հայրապետի շնորհաբեր, հովվապետական այցելության երջանիկ առիթով:

մինչև հոս, ցույց կուտա ձեր սերը և հարգանքը դեպի մեծ հանգուցյալը:

Միեկի՛ հավատացյալ գավակներ Մեր. այս տխուր առիթով ձեզի բոլորիդ կրեւենք սիրո ողջ ույն և բյուր օրհնություն սուրբգրական Հայոց աշխարհին և Փրկչի իջման սուր տեղեն, ուր մեր հավատքը, իբրև աստվածապարզ շնորհ, ծնունդ առավ, անեցավ և ծաղկեցավ, և հայոց հոգիները բարձրացուց դեպի նշմարիտ նաւապարհը կյանքի, որ պեսզի հայ ժողովուրդի գավակները արժանի դառնան երկնային արհայության և փրկվին անոնց հոգիները:

Մխիթարական է Մեզ համար, խորապես մխիթարական, որ ձեր մեջ այսօր կենդանի է մեր նախնաց սուրբ հավատքը, որ այսօր ծաղկյալ են ձեր եկեղեցիները, որ դուք այսօր կազմակերպված կերպով կապրիք կրոնական համայնքներու մեջ, իբրև նշմարիտ գավակներ Հայաստանայոց Առաքելական Ս. եկեղեցվո:

Մեծ և անփոխարինելի մխիթարություն մըն է այս Մեր հայրապետական սրտի համար:

Հաջորդող օրերուն կխորհինք, թե Մեզ հետ միասին պիտի մասնակցիք ամենիդ թաղման արարողություններուն, ձեր վերջին հարգանքն մատուցանելու համար ձեր հոգեւոյս Պատրիարք Հոր հիշատակին:

Եթե Տերը կամենա, այս մեկ-երկու շաբաթներուն ընթացքին կխորհինք, թե բազմաթիվ առիթներ պիտի ունենանք ձեզի բաշխելու մխիթարական խոսքեր և օրհնություններ: Մենք և դուք, ամենքս, քանակալ և ժողովուրդ, մեկ սիրտ և մեկ հոգի դարձած, պիտի փառաբանենք զԱստված այն բոլոր բարիքներուն համար, զորս կվայելենք մեր երկրներուն մեջ:

Այս առիթով կուզեինք նաև Մեր գոհունակության խոսքը հայտնել ձեր և մեր երկրի պետական իշխանություններուն, որոնք ամեն դյուրություն ընծայեցին Մեզի, որպեսզի Մենք այստեղ գանք և Մեր հոգևոր պարտականությունը կատարենք:

Շնորհակալ ենք և երախտապարտ:

Կմնանք աղոթող այս երկրի՝ Թուրքիո Հանրապետության բարօրության և խաղաղության համար:

Միեկի՛ հավատացյալ ժողովուրդ. կտեսնենք և կզգանք, որ դուք բոլորդ շատ հուզված եք: Վստան ենք, թե դուք ալ Մեր հուզումը կզգաք: Մեր սրտերը, առանց բառեր արտասանելու, և բառերու իմաստեն անդին, կխոսին արդեն իրար հետ: Ուրեմն աղոթենք լուր աղոթենք հանգուցյալ Պատրիարքի հոգվույն համար, աղոթենք Ս. եկեղեցվո անսասանության համար և աշխարհի խաղաղության համար: Ամենք:

Վեհափառ Հայրապետի պատմական այս ուղերձից հետո, երգչախումբը ոգևորությամբ կատարում է Մայր Աթոռի հոգևոր հիմնը՝ «էջ Միածինն ի Չօրէ», մինչ հայրապետական Ս. Աջը, խաչ ի ձեռին, բարձրանում է օրհնելու եկեղեցուն և հայ ժողովրդին:

Եկեղեցական արարողությունից հետո, Վեհափառ Հայրապետը, նույն հանդիսավորությամբ, առաջնորդվում է Պատրիարքարանի դահլիճը, ընդունելու քույր եկեղեցիների և տարբեր դավանությունների, թաղական խորհուրդների, հոգաբարձությունների, խնամակալությունների և մամուլի ներկայացուցիչների ցավակցությունները Կոստանդնուպոլսի պատրիարք Տ. Գրեգորի արքեպիսկոպոս հաշատուրյանի մահվան առթիվ:

Պատրիարքարանի հանդիսությանց դահլիճում, հանուն ընդունելությանց հանձնաժողովի և Ստամբուլի հայ համայնքի, Վեհափառ Հայրապետին ողջունում է Տիար Կարապետ Ղազարյանը հետևյալ սեղծ, բայց սրտառուչ ու բովանդակալից ուղերձով.

«Ձերդ Վեհափառության բարձր ներկայության մեր մեջ ստեղծած սրբազան խոռվելին, հուզումին և խորունկ երախտագիտության առջև, թույլ տվեք, որ պերճախոս լուծյամբ խոնարհինք Վեհիդ հանգամանքին և Անոր անձին հմայքին առջև և բռնեք. Հայոց Հայրապետ, բարով եկաք Ձեր հարազատներուն, և առնենք այն Ս. Աջը, որ մեզի կշերի մեր հավատքի աղբյուրին լույսը»:

Բարի գալստյան այս հուզիչ ուղերձից հետո, բոլոր ներկաները աջահամբույրով իրենց սերն ու երախտագիտությունը ներկայացնում են Ամենայն Հայոց Հայրապետին և ստանում նրա օրհնությունները:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետի բարձր պատվին Կարգադիր հանձնախումբը կազմակերպում է ընդունելություն «Պարկ հոթել»-ում, որին մասնակցում են նաև բոլոր հյուր հայ հոգևորականները, պատրիարքական փոխանորդ Տ. Արամ ավագ քահանա Պատմական, Կենտրոնական վարչության անդամները և մամուլի ներկայացուցիչներ:

Սրտագին մթնոլորտում ընդունելությունը վերջանում է Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվում է «Հիյտոն» հյուրանոցի «Ազդենիզ» հարկաբաժինը հանգստանալու:

Վեհափառ Հայրապետի Ստամբուլ ժամանման լուրը նույն օրը արձագանքում է թուրքական մամուլը, ի մասնավորի «Ջումհուրիեթ», «Ազգամ», «Ննի Ստամբուլ» և «Հուրիեթ» թերթերը:

Իսկ Պոլսի հայ մամուլը՝ «Ժամանակ» և «Մարմարա» օրաթերթերը, լայնորեն և սրբազնորեն արձագանքում են Վեհափառ

Հայրապետի պատմական այս այցելությունը և շեշտում նրա հոգևոր, բարոյական մեծ նշանակությունը:

Հուլիսի 5-ին «Մարմարա»-ն, «Բարի» և «Վեհափառ» խորագրի տակ, թարգմանելով հայ համայնքի զգացմունքները, գրում էր.

«Ստամբուլի ջինջ երկիրներն երեկ երեկո լույս մը իջավ Ելիզավուդի օդանավակայանը և վայրկյանի մը մեջ խոր հուզումով համակեց բոլոր սրտերը:

Լուսո աղբյուր Ս. էջմիածինն, հայ հավատքի այդ հնադարյան կեդրոնն, Վեհափառին հետ և Վեհափառի միջոցով մեզի հասան օրհնություններ Փրկչի իշման Ս. Սեղանն:

Կխորհիմ, թե ընթերցողներու զգացումներուն թարգմանը հանդիսացած կըլլամ, եթե դառնամ մեր հավատքի լույս Արևին և բսնմ խոնքահեղուկ:

— Բարի՛ եկաք, Վեհափառ»:

ԱԶԱՆԱՄԲՈՒՅՐԸ ՊԱՏՐԻԱՐԷԱՐԱՆՈՒՄ

Մեծ օր է Ստամբուլի հայ համայնքի համար: Փակ են բոլոր դպրոցներն ու խանութները: Վաղ առավոտից բազմաթիվ հավատացյալներ, ուխտավորներ բոլոր դասերից և բոլոր տարիքներից, Ստամբուլի բոլոր թաղերից և գործող 30 եկեղեցիներից ու նույնիսկ զավառներից եկել, հավաքվել են Պատրիարքարանի առաջ, շրջակայքում, մայթերի վրա, տեսնելու Ամենայն Հայոց Հայրապետին, համբուրելու նրա Ս. Աջը և ստանալու օրհնությունները:

Պատրիարքարանի դիվանի կողմից պաշտոնական հաղորդագրություն է տրված մամուլին, որով հայտնվում է, որ Վեհափառ Հայրապետը Պատրիարքարանում բարեհաճում է ընդունել իր բոլոր զավակներին և օրհնել նրանց:

Առավոտյան, հյուրանոցի իր հարկաբաժնում, Վեհափառ Հայրապետը ընդունում է հատուկ և պաշտոնական մի շարք այցելություններ, և ապա մեկնում Պատրիարքարան, ուր ականատես է լինում սրտառու ճարգանքի, սիրո տեսարաններին:

Հավաքված բազմությունը խանդավառորեն, ծաղիկներով, ծափտներով, օրհներգով դիմավորում է իր Հայրապետին:

Բացվում են Պատրիարքարանի հանդիսությանց դահլիճի դռները և հավատացյալների բազմությունը, ուխտավորի ջերմեռանդության մեջ և երանության մեջ, ստանալով է Հայրապետի զահի առաջով, համբուրելով նրա Ս. Աջը:

Նույն օրը «Ժամանակ»-ը, «Բարի» եկաք, Վեհափառ» վերնագրի տակ, գրում էր.

«Սրտագին զգացումներով, խոր հուզումով և անվերապա հարգանքով «Բարի՛ եկաք» վերսինը Ձեզի:

Բարի՛ եկաք մեր գեղազվարճ ափերը, ուր դարերի ի վեր բույն դրած է Ձեր հոտին մեկ մասնիկը, և ուր երջանկահիշատակ մեծ Յաթիհի ֆերմանով հաստատված Պատրիարքական պատմական Գահը, ավա՞ղ, այսօր կմնա թափուր:

Վեհափառ, մենք չէինք ուզեր զՁեզ դիմավորել սուգ ու շիվանով, բայց բախտան և մխիթարություն կրեքք Դուք այսօր մեզի: Եվ մենք դարձյալ կկրկենք. «Բարի՛ եկաք»:

Վեհափառ, մենք հոս Ձեզի կենդանությանը իբրև հավաքականություն մը, որուն երկնականամարը հակառակ պահ մը ստվերոտած ըլլալուն, կմնա միակամ և միատարր, կապված Հայաստանայաց Առաքելական Ս. Եկեղեցվո լուսաբեկ Ս. էջմիածինը:

Ահա թի ինչպես է նկարագրում ականատես մի անձնավորություն այդ հուզիչ, անմոռանալի պահը.

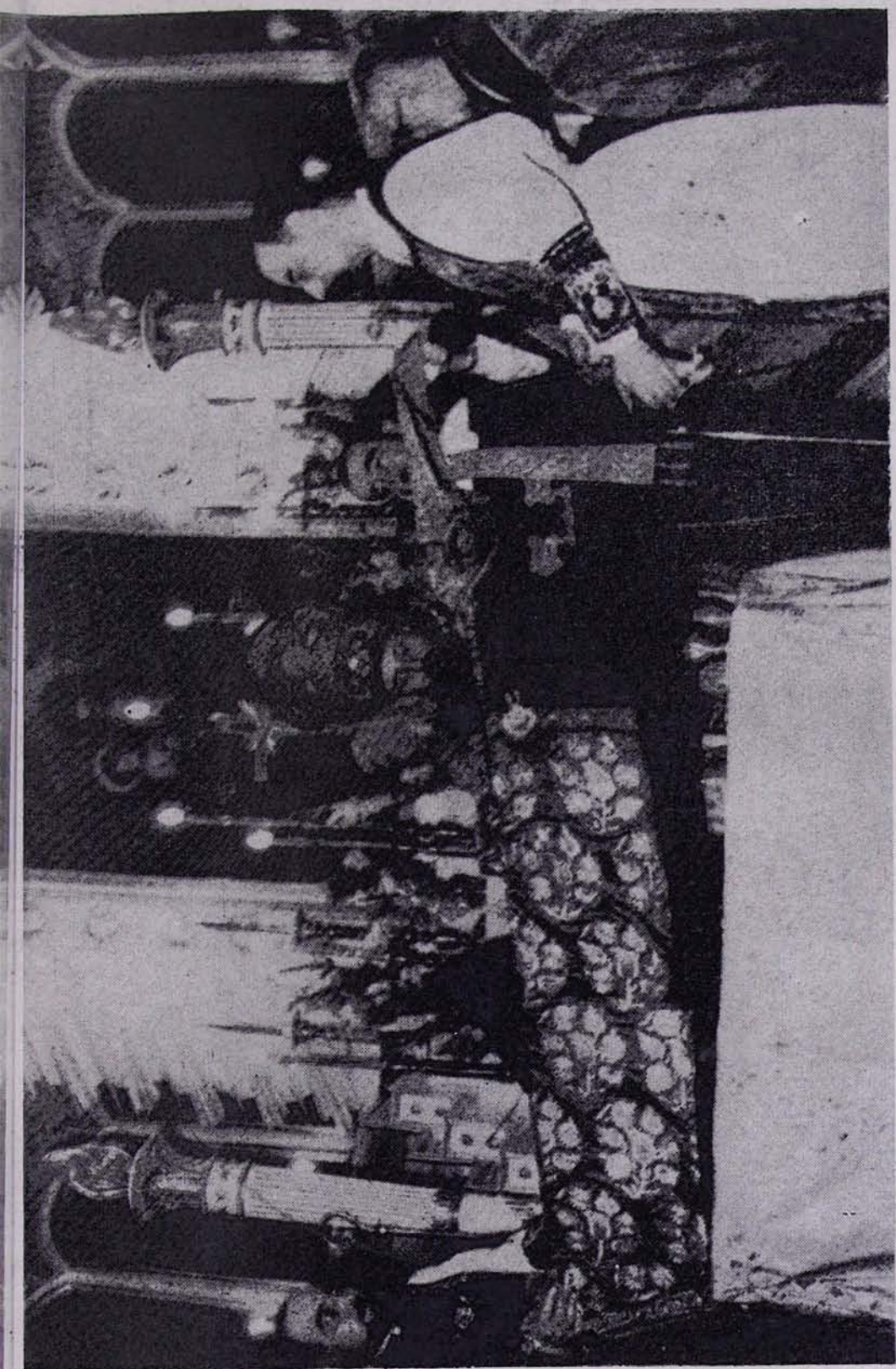
«Հուզիչ էր տեսարանը մանավանդ, երբ հավատացյալ մայրեր, բույրեր, եղբայրներ, զավակներ և թոռներ դահլիճի դռան առջևն կարգի կմտնեին և լուռ, երկյուղածությամբ և խոր հավատքով կմտնեային նորին Վեհափառության:

Կտեսնեինք կիններ, որոնք դահլիճի դուռն և հաններն իրենց կոշիկները և դահլիճի կեսին իսկ ծնրադիր, ուխտի գացող ուխտավորի մը հավատքով, կմտնեային Վեհափառ, Հայրապետին, համբուրեին Անոր քղանցքը, հետո կաննեին Անոր Աջը, կհամբուրեին, կհամբուրեին, չէին զոհանար, անգամ մը ևս իրենց երեսները կքսեին Անոր քղանցքին և հակառակ իրենց կամքին, կստիպվեին հեռանալ անկե: Այս տեսարանը երեկ կրկնվեցավ բազմաթիվ անգամներ, ամեն անգամուն ալ հայտնի հուզումով պատելով Վեհափառ Հայրապետը» (Վարձարա՝ օրաքերք, 6 հուլիսի 1961 թ.):

Վեհափառ Հայրապետը հայրական հոգածությամբ և գուրգուրանքով հետաքրքրվում էր իր զավակներով և հուզումով սպասում, որ վերջին ուխտավորն իսկ չզրկվի հայրապետական օրհնությունն ստանալու երանությունից:

«Եվ այս,— եզրակացնում է «Ժամանակ»-ի թղթակիցը,— կշարունակվի այսպես: Պատանի մը ծերունիի մը կհաջորդեր,

ՆԱԿԱԾՈ ՎԻՃԱԳԻ ՎԵՐՈՒՄԻՏՈՒ ՎԻԿԻՈՒՄԻ Ի ԱՊԱՐՏՆՈՒ ՆՏՈՒՄՆԵՐ՝ ՊՐՓՈՂԻ

ԱՐԵՎԱՏՆԻ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԵՎ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՀՈՐԱՑ ՏԻՆՆԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԱԹԵՆԱԿՈՐԱՍԸ

ամառիկին բովնիկեր շնորհալի երիտասար-
ձություն՝ մը, բոլորը, բոլորն ալ հրկյուղած,
բոլորն ալ սիրազեղ և երանությամբ արբշիտ,
նորմալապա՛յին Աշը առնել Վեհափառին:

Ի՛նչ անմոռանալի օրեր, ի՛նչ հուզումնա-
լից պահեր են ասոնք, որոնցմէ դարեր ամ-
բողջ հեռու մնացած էր Ստամբուլի հայր»
«Ժամանակ» օրաթերք, 6 հուլիսի 1961 թ.):

Նույն օրը, Պատրիարքարանում, Վեհափառ
Հայրապետը ընդունեց նաև համայնքային
Համարմինների, վարժարանների տնօրենների,
պարագ դասերի և երգչախմբերի, վարչական
աշխատողների անդամների պաշտոնական
Հայցելությունները և սիրալիր դրույց ունեցավ
նրանց հետ:

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՐ ԱՅՅԵԼՈՒՄ Է ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՆԱՀԱՆԳԱՊԵՏԻՆ

Հուլիսի 6-ին, հինգշաբթի, առավոտյան
ժամը 10-ին, Վեհափառ Հայրապետը Իր
Քաղաքում այցելում է Թաքսիմի Անկախու-
թյան հուշարձանին և ծաղկեպսակ զետեղում
Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգեն Ա»
Պալատում:

Հետմիջօրեի ժամը 14.30-ին, Վեհափառ
Հայրապետը պաշտոնական այցելություն է
գործադրում Ստամբուլի նահանգապետ զորավար
Ռեֆիկ Տուգային, Սարաճահանյալի բա-
ղրաբազմությունների նոր շինքում:

Ստամբուլի նահանգապետին տրված պաշ-
տոնական այց այցելության ժամանակ Ա-
մենայն Հայոց Կաթողիկոսին ընկերակցում
են Ս. Մամբրե և Ս. Կոմիտաս սրբադասները,
Ս. Պարզև վարդապետը, պատրիարքական
միտիանոսը արժանապատիվ Ս. Արամ ավագ
սահանան, սահմանադիր ժողովի անդամ
Եօրիորդ Հերմինե Գալստյանը, պր. Արա Գու-
րումճյանը, պր. Կարապետ Ղազարյանը և
պր. Կարապետ Աբրահամյանը:

Վեհափառ Հայրապետը քաղաքապետարա-
նի բակում դիմավորվում է պրոտոկոլի տե-

վեհափառ Հայրապետին այցելեցին նաև
հայ կաթոլիկ համայնքի վեհապետը գերա-
պայծառ Ս. Պողոս արքեպիսկոպոս Քիրեճ-
յանը՝ ընկերակցությամբ Ս. Հովհաննես Զո-
րախյանի և Ս. Գասպար Պելլերյանի, Վիեն-
նայի Մխիթարյան հայրերի անունից Հ. Սար-
գիս Բարոյանը, Հ. Գրիգորիս Մանյանը և
Հ. Գաբրիել Այանյանը, Վենետիկի Մխիթար-
յանների անունից Հ. Հակոբոս Փոսպրյուզյանը
և Հ. Անտոն Զիլանյանը, հայ բողոքական-
ների անունից պատվելի Ա. Ազատյանը:

Ավելի ուշ, Վեհափառ Հայրապետը ընդու-
նեց Սահմանադիր ժողովի անդամ օրիորդ
Հերմինե Գալստյանի և երաժիշտ Հովհան-
նես Զեքիճյանի այցելությունները:

սուշ Ֆերիտոն բեյի կողմից և առաջնորդվում
հյուրասրահ Իր շքախմբով:

Ստամբուլի պր. նահանգապետը ողջունում
է Ամենայն Հայոց Հայրապետի այցելություն-
ը Ստամբուլ և հանուն իր կառավարության
խորունկ ցավակցություն է հայտնում Գա-
րեգին Պատրիարքի մահվան տխուր առի-
թով՝ Վեհափառ Հայրապետին և հայ հա-
մայնքին:

Վեհափառ Հայրապետը շնորհակալություն
է հայտնում պր. նահանգապետին նրա ող-
ջունի և մխիթարական խոսքերի համար, Իր
ողջուններն ու մաղթանքներն է հաղորդում
պր. նահանգապետին, Ստամբուլ քաղաքին
և հյուրընկալ այս երկրին, ուր հայ ժողովրդի
մի կարևոր հատվածը և Հայ Եկեղեցին ապ-
րում են խաղաղ:

Այնուհետև Ամենայն Հայոց Վեհափառ
Հայրապետի և պր. նահանգապետի միջև տե-
ղի է ունենում զրույց, չերմ մթնոլորտում:
Ապա հրաժեշտ է առնում Վեհափառ Հայրա-
պետը պր. նահանգապետից և Իր շքախմբով
վերադառնում Պատրիարքարան:

ՆՐԱՆԱՇՆՈՐՀ Ս. ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՄՈՒՄԸ ԵՎ ՀՈՒՂԱՐԿԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հուլիսի 7-ին, ուրբաթ, Վեհափառ Հայրա-
պետի բարձր նախագահությամբ, Գումգա-
փուի Մայր Եկեղեցում, կատարվում է հան-
դույցյալ Պատրիարքի վերջին օծումը:

Առավոտյան, Մայր Եկեղեցու զանգերը,
տխուր և դուժկան, ղողանջում են ընդհատ-
որեն:

Տաճարը լիքն է հավատացյալներով:
Ստամբուլի հայ համայնքը իր վերջին հար-
սպան է մատուցում իր սիրելի Պատրիար-
քին: Դասերում տեղ են գրավել պաշտոնա-

կան բարձր անձնավորություններ, դիվանա-
գիտական մարմինների ներկայացուցիչներ և
դավանությանը ներկայացուցիչներ:

Անձամբ ներկա է Հունաց Տիեզերական
Պատրիարք Նորին Ամենապատվություն Ս.
Աթենագորասը: Ներկա է նաև Ստամբուլի
նահանգապետ զորավար Ռեֆիկ Տուգան իր
շքախմբով:

Մայր Եկեղեցու ատյանում դրվել է հան-
դույցյալ Պատրիարքի մարմինը դադաղում,
կախկոպոսական լրիվ զգեստավորման մեջ:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԵԱՆՆԻՅ ՏԱՐԼԱՆ ԽԱՉՔԱՐԸ ԶԵՏԵՂՈՒՄ Է
ՀԱՆԳՈՒՅՑԱԼ ՊԱՏՐԻԱՐԻՆ ՇԻՐՄԻ ՎՐԱ

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ Ս. ՍՈՖԻԱ ՆԿԵՂՆՅՈՒԹԱՆԳԱՐԱՆՈՒՄ

ըսեմ, թե ի Տեր հանգուցյալ Գարեգին Արքեպիսկոպոս Խաչատուրյան եղավ մեր Եկեղեցվա կյանքին մեջ այդ մեծ, ոգեշնչված, լուսավիտ, տեսլապաշտ, ժողովրդանվեր և մանավանդ աստվածասեր և հավատավոր մեր հոգևոր առաջնորդներեն մեկը, իր կյանքի ու գործունեության ամբողջ տևողության ընթացքին: Այս տարի կյրանաւ իր քանակաւորական 60-ամյակը: Ինչպես գիտեմք, ձեռնադրված էր կուսակրոն քանակաւ ուղիղ վարժաւ տարի առաջ, երանաշնորհ Տ. Նորիշ Դուրյան արքեպիսկոպոսի ձեռնով, այդ մեծ հոգևորականի միջոցով իր հոգիին մեջ ընդունելով Ս. Հոգւոյն բոլոր շնորհները: Եվ ամա, երկար տարիներու իր գործունեության ընթացքին, ան ապրեցուցեւ էր, պայծառացուցեւ և պտղաբերեւ իր բոլոր շնորհները Հայ Եկեղեցվա և հավատացյալ ժողովուրդի ծառայությանն նախապահին վրա, նախապահ մը, որ հաճախ եղած է փշոտ, երբեմն նույնիսկ տառապալից, մեր Ազգի փոքրահույզ կյանքի ընթացքին: Սակայն իբրեւ քաջ հովիվ, հանգուցյալը բոլոր փոքրիկներուն դիմադրած է իր հոգվա խաղաղությամբ, իր մտքի պայծառությամբ, իր լույսի ծաղկով և անսահման սիրով:

Այսօր Գարեգին արքեպիսկոպոս Խաչատուրյան Աստուծո և մեր առջև կենդայանա իբրև մեծ հոգևորական մը, իբրև հովվապետ մը, որ բարվոք պատերազմը հառաջ տարավ հաղթական կերպով: 60 տարի շարունակ իր հոգեշունչ քառանկրով, իր գաղափարապաշտ մտածումներով, իր բարի հորդորներով, իր կենդանի աշխատանքով և իր սուր աղոթքներով մխիթարություն և կյանք բաշխեց մեր հավատացյալ ժողովուրդին, սկսած իր ծննդավայրեն մինչև Արմաշ, մինչև Ստամբուլ և մինչև հեռավոր Ատլանտյանի և Խաղաղականի ափերը, ուր սփռված կապրին մեր ժողովուրդի զավակները:

Հանգուցյալը մեծ առաջնորդ մը եղավ նաև իբրև դպրության և դաստիարակության մարդ: Ան իր սեպուն պարտքը նկատեց, ամեն տեղ ուր գտնվեցավ, իբրև հոգևոր առաջնորդ հավասար կարևորություն տալ և զբաղիլ մատաղ սերունդներու դաստիարակության գործով, հարատև աշխատելով քրիստոնեական առաքինությունները հաստատուն կերպով ամրացնել մեր ժողովուրդի զավակներուն սրտերեն ներս:

Ան ստովեցուց ամենուն, որ լուսն ուղիներ ըլլան, կյանքի մեջ լույսի նախապահները փնտրեն, որպեսզի հայոց բոլոր զավակները, ծաղկով և հույսով գեղուն, միշտ ղեկի լույսի աղբյուրը ուղղվին. որ աղբյուրն է նշմարիտ կյանքին:

Դուք շատ լավ գիտեմք, թե հանգուցյալը շատ կսիրեւ լույսի մասին խոսիլ. լույսի

աղբյուրի մասին, կյանքի լուսավորության մասին: Կխորհինք, թե ձեր բոլորիդ հոգիներուն բաշխված են այս մտածումները, այս զգացումները՝ իբրև լուսեղեն սնունդ:

Գարեգին արքեպիսկոպոս Խաչատուրյանի կրթական-դաստիարակական գործունեության զափնեպսակը կհանդիսանա Սկյուտարի մեջ իր հիմնած և այնքան դժվարություններով, բայց հաջողությամբ գոյս բերած Ս. Խաչ դպրեվանքը: Կխորհինք, թե Ստամբուլի հայ հավատացյալները, համայն հայ ժողովուրդը սրբությամբ պիտի պահպանեն այս հաստատությունը այն գիտակցությամբ, թե այս կերպով հարգանքի մեծագույն տուրք տված պիտի ըլլան մեծանուն հիմնադրի հիշատակին:

Սիրելի՛ զավակներ Մեր. դուք քաջ գիտեմք. թե հանգուցյալը նաև ժառանգ և անհոգեարեկ գրական մշակ մըն էր: Քանի՛-քանի՛ գիրքներ և անհամար ժամեր աշխատած է առանձնասենյակին մեջ, ամեն տեղ, ուր գտնված է, հաճախ նյութական և այլ զրկանքներու մեջ, որպեսզի թույլին հանձնել իր հոգիին և մտքին լույսը: Այսօր ան կրածնրվի մեզմե, իր ետին թողած գրական վաստակ մը, փառավոր ծառանգություն մը, որուն լուսապսակը կկազմեն Ս. Գրիգոր Նարեկացիի «Ողբերգության մատյան»-ին տաղաչափյալ աշխարհաբար բարգմանությունը: Հանգուցյալի անունը հայ գրականության մեջ միշտ պիտի հիշվի երախտագիտությամբ:

Վերջերս էր տակավին, երբ առիթը ունեցանք Նրեանի մատենադարանի բանասերներեն ունեց հետ խոսակցելու հանգուցյալ Գարեգին Պատրիարքի Նարեկի բարգմանության մասին: Շատ մխիթարական եղավ Մեզ համար հաստատել, թե ինչքան խոր կերպով մեր գիտնականները կգնահատեն այդ անգուցական գրական գործը: Մեր գրականության հոր շրջանի ամենաարժանավոր մշակներեն մեկը կնկատեն անոնք հանգուցյալ Պատրիարքը:

Գարեգին արքեպիսկոպոս հայ կյանքի երկնակամարին վրա փայլեցավ նաև որպես հոգևոր, բարոյական նկարագրի տեր անձնավորություն մը. ինչ որ մանավանդ մեր օրերուն մենք պետք է գիտնանք զնախաբեր բարոյական արժեքները և ըմբռնումները այնքան երեւուն վիճակի մեջ են հաճախ տեղ-տեղ: Իբրև Քրիստոսի նշմարիտ աշակերտ, անոր «այո»-ն «այո» էր և «ոչ»-ը «ոչ», միշտ ուղղամիտ, օրհնապահ և ազնիվ:

Այսպես է, որ քաջարի և անշփոթ կեցվածք մը ունեցավ ան վերջին տարիներս մեր Եկեղեցիին ներս ծայր տված տաղնապներուն նկատմամբ: Մենք խորունկ հիացում ունինք իրեն հանդեպ, իր այս բարոյական

իրենց սուր առաքելությունը, ի փառս Աստուծոյ:

«Թագաւոր երկնաւոր, զեկեղեցի բռնաւոր՝
անշարժ պահեալ,
նւ զերկրպագոս անուանող բռնաւոր պահեալ
ի խաղաղութեան»:
Ամեն»:

Դամբանական քարոզից հետո, Վեհափառ Հայրապետը Մայր Եկեղեցում առաջնորդվում է և բազմում է իր գահի վրա և ընդունում պետական բարձր անձնավորությանը, կրօնական պետերի, հարանվանությանը և դիվանագիտական մարմնի ներկայացուցիչների ցավակցությունները:

Հավարտ սուրբ պատարագի, Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվում է Պատրիարքարան:

Այնուհետև, փոքր դադարից հետո, գերաշնորհ Տ. Խաղաղարկապետի հանդիսա-

դրութեամբ, հուղարկավորական թափոքը ուղղվում է դեպի Երևանի հայոց ազգային գերեզմանոցը:

Հուղարկավորության և թաղման հանգեցնող մասնակցում է Ստամբուլի ողջ հայ համայնքը, իր հարգանքի վերջին տուրքը բերելով մեծանուն Պատրիարքի հիշատակին:

Երևանի գերեզմանատանը, հանգուցյալ Պատրիարքի դադարի վրա դամբանականներ են խոսում գերաշնորհ Տ. Մամբրե, Տ. Տիրան և Տ. Սերովբե սրբազանները:

Հուսկ ուրեմն, հանգուցյալ Տ. Մեսրոպ Պատրիարք նարոյանի շիրմի մոտ, հողին է հանձնվում երջանկահիշատակ Գարեգին Պատրիարքի աճյունը, հոգեհանգստյան սրբատառու մեղեդիների վեհ և խորհրդավոր հնչյունների տակ:

Հանգիստ և խաղաղություն նրա աճյուններին:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՈՒՆԱՑ ՏԻԵՋԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻՆ

Հունիսի 8-ին, շաբաթ, առավոտյան ժամը 10-ին, Վեհափառ Հայրապետը պաշտոնական այցելություն տվեց, Ֆեների Հունաց Պատրիարքարանում, Ստամբուլի Հունաց Տիեզերական Պատրիարք նորին Ամենապատվություն Տ. Աթենագորաս Սրբազան Արքեպիսկոպոսին:

Պատմության մեջ առաջին անգամն էր, որ Ամենայն Հայոց Հայրապետը պաշտոնական մի այսպիսի պատմական այցելություն էր տալիս Օրթոդոքս Եկեղեցու Պետին, քրիստոնեական սիրո և եղբայրության զգացմունքներով և ոգով:

Պատմական այս այցելության ժամանակ, նորին Ս. Օծուխյան ընկերակցում էին գերաշնորհ Տ. Խաղ, Տ. Մամբրե, Տ. Տիրան, Տ. Սերովբե, Տ. Ենորհ, Տ. Կոմիտաս սրբազանները, հոգեշնորհ Տ. Պարգե, Տ. Գևորգ, Տ. Գյուտ, Տ. Սահակ վարդապետները, արժանապատիվ Տ. Արամ, Տ. Դավիթ, Տ. Շահե րահանաները, պարոնայք. Կարապետ Հաղարյանը, Կարապետ Աբրահամյանը, Արա Գույումճյանը, Եղվարդ Պենկյանը և Թ. Փհշիվանյանը:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը Հունաց Պատրիարքարանի դարբասից ընդունվում է պատրիարքական փոխանորդ գերաշնորհ Տ. Էմիլիանոս սրբազանի, շուրջ այլ հույն եպիսկոպոսների և ուլը վարդապետների կողմից, և եկեղեցիների զանգերի զվարթ ղողանջի տակ, մտնում է եկեղեցի, ուր աղոթելուց հետո, առաջնորդվում է Պատրիարքարան:

Պատրիարքարանի դահլիճի դռանը Ամենայն Հայոց Հայրապետին ջերմորեն և բացառիկ սիրալիրությամբ դիմավորում է նորին Սրբություն Տ. Աթենագորաս Պատրիարքը, շրջապատված ուլը միտրոպոլիտներով և այլ հոգևորականներով:

Այնուհետև, Արևելքի երկու հնագույն և պատմական եկեղեցիների Հոգևոր Պետերը առաջնորդվում են դահլիճի խորքում դրված հայրապետական երկու գահերը:

Երկու հոգևոր Պետերի միջև տեղի է ունենում ջերմ զրույց:

Վեհափառ Հայրապետը, ողջունելով Սրբազան Պատրիարք Նորը, ասում է.

«Սիրելի՛ եղբայր ի Քրիստոս.

Իբրև Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, Աստուծո փառք տալով կողջունենք այս պահը: Աստված Մեզ պարգևեց առիթը Ձերդ Սրբության այս վայրին մեջ այցելելու: Ձերդ Սրբության մեր սուգին մասնակցություններն խորապես զգացված ենք: Ձեր մասնակցությունը հոգեկույս Պատրիարքի հուղարկավորության՝ Մեզ համար բարոյական մեծ մխիթարություն մը եղավ:

Հոգեկույս պատրիարք իր նամակներուն մեջ հաճախ կգրեք Ձեր մասին և Մենք Ս. Էմիլիանի մեջ մեծ հետաբերություն մը կկարգայինք զանոնք: Ձեր եղբայրական զգացումներուն և անոր հանդեպ ունեցած անկեղծ բարեկամության տեղյակ էինք:

Հոգեկույս պատրիարք Ձեզ շատ կսիրեք ու կհարգեք, և Մենք անձամբ այս պահուն Ձեզ նախաջալով. Մենք Մեզ գորացած կզգանք:

Կադրերն են Ձեր արեւաշատւոյն և Ձեր Ս. եկեղեցիին փառքին և առավել ծաղկման համար»:

Վեհափառ Հայրապետի ողջույնի խոսքին պատասխանում է նորին Սրբութիւն Աթենագորաս Պատրիարքը.

«Հարգելի՛ Սուրբ եղբայրս.

Աստուծո փառք տալով, Ձեզ հանդէպ Մեր զգացումները արտահայտելի ենառ, սրտանց կողովներն են Ձեր ներկայութիւնը այստեղ: Ձեր Սրբութեան Մեր Արքունիք և անձին հանդէպ ունեցած զգացումներուն տեղյակ էինք:

Հոգեւոյս Պատրիարքի հետ մեր տեսակցութիւններու ընթացքին այս պարագան հանույժով կհաստատենք: Կուգնէ կրկնել, թե անոր վախճանումն չափազանց զգացված ենք: Մեզի համար ալ մեծ կորուստ մը եղավ այն, որովհետեւ Հայ եկեղեցւոյ բացառիկ մեկ զավակն էր:

Ձեր նամքորդութեան և հոս ներկայութեան իմաստը կգնահատենք և ասոր համար է, որ հետեւյալը կըսենք:

Մեր հոգեւոյս եղբոր վախճանմամբ մեր զգացած վիշտը Ձեր հոս այցելութեան առթած ուրախութեամբ քերքեցած է:

Ձերդ Սրբութիւնը կհանչեմք Ձեր ընտրութեան քվակաւեն սկսյալ, տեղյակ ենք Ձեր աշխատութիւններուն և զգացումներուն, մասնավորաբար քրիստոնեայ եկեղեցիներու համագործակցութեան և միացման հարցի մէջ Ձեր ունեցած կարծիքներուն: Այս բոլորի համար գլխաւոր սրտանց կընտրեալը ենք: Մեր երկու եկեղեցիները հոս և նամքին քաղած են կորուստ ընթացքին: Սրբեմն եթե պատահած են մշուշոտ պահեր, անոնք պատմութեան խառնված են և այսօր որեւէ իմաստ չեն կրեր:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ ՍԿՅՈՒՏԱՐԻ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

Հուլիսի 9-ին, Վարդապետի կիրակի օրը, Վեհափառ Հայրապետը հանդիսավոր սուրբ պատարագ է մատուցում Սկիւտարի հայոց Ս. Կարապետ եկեղեցւում: Հայրապետական հանդիսավոր սուրբ պատարագին ներկա է լինում ծովանավալ բազմութիւն, վաշիւելով հոգեկան անպատում մխիթարութիւն և երանութիւն:

Ժամը 10-ին, Վեհափառ Հայրապետը, «Հրաշափառ»-ով և ամպհովանու տակ, եկեղեցական թափորով և հայրապետական լրիվ, փառահեղ զգեստավորման մէջ, առաջնորդվում է եկեղեցի:

Բազմաձայն պատարագի հոգեպարար երգեցողութիւնը կատարում է եկեղեցու երգ-

Մեր եկեղեցւոյ, Ս. Սինդոքի և Մեր անձին կողմն կգնահատենք եկեղեցիներու միութեան համար Ձեր քաղած ջանքերը:

Վստահ ենք, թե Մենք, իբրեւ եկեղեցիներու Պետեր, պետք է աշխատենք հարգաւորական մը բանալու և եղբայրութեան կապեր հաստատելու համար:

Սիրելի՛ եղբայր, քանի մը օրեն պիտի փոխադարձենք Ձեր այս այցելութեան և ավելի երկար պիտի խոսինք այս հարցերու շուրջ:

Աստված միշտ Ձեզ օրհնէ և Ձեզ առողջ և երկար կյանք պարգեւէ:

Նորին Սրբութիւն Աթենագորաս Պատրիարքի ողջույնի խոսքերին պատասխանում է Վեհափառ Հայրապետը ասելով.

«Ձերդ Սրբութեան այս խոսքերը պիտի պահենք Մեր սրտին մէջ իբրեւ քանկագին ընծա: Այսօրվա հանդիպումը ապագայի Մեր գործակցութեան հիմնաքարը պիտի ըլլա: Աստուծո անունը երախտագիտութեամբ կնիշենք, որովհետեւ Մեզի պարգեւեց այս հանդիպումը»:

Հաջորդում է հյուպատիստութիւն, ջերմ մըթնոլորտում:

Երկու քույր եկեղեցիների Պետերի միջև տեղի ունեցած այս հանդիպումը մտերմիկ մթնոլորտում, սահմանված է մնալու պատմական՝ Հայ և Հույն եկեղեցիների նորագոյն շրջանի պատմութեան մէջ:

Այնուհետեւ Ամենայն Հայոց Հայրապետը և Հունաց Տիեզերական Պատրիարքը ողջագործմամբ բաժանվում են միմյանցից, անմոռանալի և քաղցր հուշերով:

Պատմական այս այցելութեան առթիւ, Վեհափառ Հայրապետը Աթենագորաս Պատրիարքին է նվիրում արծաթե մի ափսե, Ս. Էջմիածնի նկարով, գործ նրկանի ճարտար ոսկերիչների:

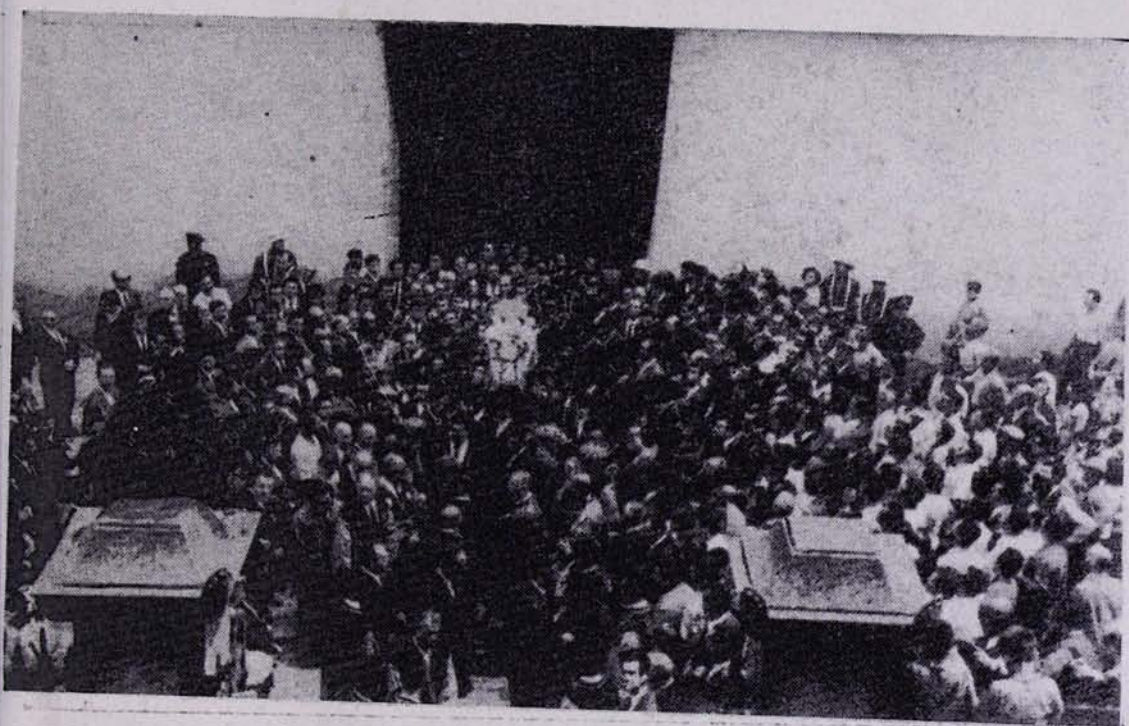
չախումբը, ղեկավարութեամբ դոկտ. Տիգրան Մամիկոնյանի:

«Հայր մեր»-ից առաջ, Վեհափառ Հայրապետը, իր գեղահյուս և բովանդակալից քարոզով, վերացնում և մխիթարում է բազմահազար հավատացյալներին Պաշտօնակերպութեան լուսաբաշխ տոնի իմաստի և խորհրդի միջոցով, ինչպես նաև Ս. Էջմիածնի համազգային սրբավայրի հոգեւոր, պատմական նշանակութեամբ:

Հայրապետական սուրբ պատարագի ընթացքում ավանդական աղափնինք բաց են թողնվում եկեղեցւում, որոնք «երանութեամբ լի կթեմենք Ամենայն Հայոց լուսաշող Հայրապետի գլխուն վերեւ»:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԿԱՏԱՐՈՒՄ Է ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՄՈՒՄԸ

ՀԱՆԳՈՒՅՑԱԼ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ԴԱԴԱՂԸ ԴՈՒՐՄ Է ԲԵՐՎՈՒՄ ՄԱՅՐ ՆԿԵՂԵՑՈՒՑ

«ՈՂՋՈՅՆ ՏՈՒՔ ՄԻՄԵԱՆՑ Ի ՀԱՄԱՐՈՅՐ ՍՐՐՈՒԹԵԱՆ»

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԱՅԾԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՆԱՀԱՆԴԱՊԵՏԻՆ

Բազմահազար ժողովուրդը, «երկիւղիւ և սրբութեամբ», պատարագիչ Վեհափառ Հայրապետի ձեռքով սուրբ հաղորդութիւն է ստանում:

Հաւարտ սուրբ պատարագի, ավելի քան երկու ժամ, ուխտավորների և հավատացյալների բազմութիւններ, շարան-շարան, կարգապահ, սրտատրուփ, հավատով և սիրով լի, մերթ երանութեան արցունքներով, մոտենում են ի համբույր Վեհափառ Հայրապետի Ս. Աջին:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը ընդունում է բոլորին, բաշխելով իր օրհնութիւններն ու ողջույնները հավասարապէս բոլորին, բոլորին:

Օրվա հանդիսութեանց ականատեսներից մեկը այսպէս է բնութագրում հայրապետական սուրբ պատարագի նշանակութիւնը, թարգմանը հանդիսանալով իր բոլոր եղբայրների և բույրերի անխառն զգացմունքների:

«...Ո՛վ կրնա թարգմանել, ո՛ր գրիչը կրնա նկարագրել այն զգացումներն ու ապրումները այնպէս, ինչպէս անոնք սա պահուս գոյութիւն ունին հավատացյալներու սրտերուն մեջ: Անոնք ունին անպատմելի և արդար հու-

զում մը միայն Առաքելական Մայր Աթոռի Վեհափառ ներկայացուցչին առջև: Զգացումներ, որոնք շատ զգացական և ժամանակավոր ապրումներ ըլլալի պիւլի, հայ ժողովուրդի դարավոր կյանքին ավիշը կհանգիստանան:

Խունկի անուշ բույրով է լեցւած տաճարը սրբութեան այս հարկին և փառաբանութեան այս տեղին մեջ, հավատացյալները խոր երկյուղածութեամբ կխոնարհին Վեհափառ Հայրապետի առաքելահիմն հեղինակութեան առջև:

Տեսարան, ուր ամենին բարսիբտներն անգամ պապանձած են: Հայ ժողովուրդը, իր անկեղծ ու մեկին դիրքով, այլևս բոլորովին դնահատած ու ըմբռնած է արժեքը Փրկչի Իջման վայրին, որ հոգիներին ներս կհոսի ահա սրբանվեր սա խորանին յուսարձակներուն, մոմերուն ու խաչերուն ընդմեջին:

Բյուրավոր շնորհակալութիւն Քեզի, Վեհափառ Տեր, մենք չէ որ Քու մեծութիւնդ յոկ պաշտամունքի ու ծիսակատարութեան մեջ կուզենք տեսնել, Դուն ներկայացուցիչը Ս. էջմիածնի, մարմնացումն ու դարավոր սյունն ես և ամբակուտ խորխոր հայ գոյութեան» («Ժամանակ» օրաթերթ, 9 հուլիսի 1961 թ.):

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՍԿՅՈՒՏԱՐԻ Ս. ԽԱՉ ԴՊՐԵՎԱՆՔՈՒՄ

Վարդավառի պատարագից հետո, Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճում է պաշտոնական այցելութիւն տալ Ս. Խաչ դպրեմանքին, որը հանդուցյալ Պատրիարքի մեծագործութիւններից մեկը եղավ, միաժամանակ նրա սրտի ամենամոտ կրթական հաստատութիւնը, որի գոյութեան և նպատակի հետ շատ պայծառ հույսեր էր կապել Գարեգին Պատրիարքը:

Թեև սուգի մեջ է Դպրեմանքը և վշտահար են դասախոսական կազմն ու ուսանողութիւնը, սակայն Վեհափառ Հայրապետի ուրախառիթ, մխիթարական այս այցելութիւնը թեթևացնում է նրանց վիշտը և Ս. Խաչ դպրեմանքի կամարների տակ ստեղծվում է տոնական օրերի հատուկ զվարթ, հոգեշեն մթնոլորտ:

Վեհափառ Հայրապետի բարձր պատվին, Դպրեմանքի հանդիսութեանց սրահում կազմակերպվում է ընդունելութիւն, որին մասնակցում են նաև Դպրեմանքի և նրա այլ հաստատութեանց խնամակալութեան անդամներ, Ս. Խաչ, Ս. Կարապետ և Գառնգլուղի եկեղեցիների թաղական խորհուրդների ներկայացուցիչներ, երգչախմբերի ղեկավարներ և այլ պաշտոնական հյուրեր:

Սեղանը օրհնում է Վեհափառ Հայրապետը: Դահլիճի խորքում, գեղեցիկ վարագույրի

Ֆոնի վրա, ուղարկութիւն է գրավում խոշոր վերտառութիւնը՝ «ԲԱՐԻ՝ ԵԿԱՔ, ՎԵՀԱՓԱՌ ՏԵՐ», մինչ զահլիճի պատի վրայից հրճվանքով նայում են նկարները Վազգեն Ա Վեհափառ Հայրապետի, Եղիշե արքեպիսկոպոս Դուրյանի և Գարեգին Պատրիարքի, վերջինս առնված սև քողի մեջ:

Դպրեմանքի տեսուչ հոգեշնորհ Տ. Շահան վարդապետ Սվաճյանը հետևյալ գեղեցիկ ուղերձով ողջունում է Վեհափառ Հայրապետի շնորհաբեր այցելութիւնը և հանգամանորին ծանոթացնում դպրեմանքին:

«Հանուն Ս. Խաչ դպրեմանքի ուսուցչական կազմին և աշակերտութեան, սրտագինս կողջունեմ Ձերդ Վեհափառութեան շնորհաբեր գալուստը Ս. Խաչ դպրեմանք: Ձերդ Վեհափառութեան այս այցելութիւնը հրճվանքով կլեցնե մեր բոլորին սրտերը:

Ժողովուրդի այս սիրալիք և ինքնաբոյս ընդունելութիւնը, որուն առարկա հանդիսացավ Ձերդ Ս. Օծութիւնը, այս պահուս լավագույն և մխիթարական գրավականն է այն ճշմարտութեան, որ հայ ժողովուրդը, ուր որ ալ գտնվի, հոգեին կապված է Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցիին և անոր միակ կեդրոն աստվածակերտ Ս. էջմիածնին, որում արժանընտիր ու բազմաշնորհ Գահակալը մեր

մեջ տեսնելու երանելի բախտավորությունը ունեցանք բոլորս:

Տակավին մեր ունեցած մեծ սուգի ազդեցության տակ ենք: Այս հաստատությունը կորսնցուց. իր Հայրը: Ազգն ալ կորսնցուց անձնամոռաց ու հավատավոր եկեղեցական մը և տաղանդավոր միտք մը:

Բայց հաշտ ենք կյանքի այս սովորական դեպքին առջև: Մեր մխիթարությունը մեր հավատքն իսկ է, այն հավատքը, որ մահ չի ճաննար և կյանքի և ստեղծագործության գլուխ-գործոցը եղող մարդուն ընդմիջող կորսվելը չընդունիր:

Ունինք նաև երկրորդ մխիթարություն մը. թե հանգուցյալ մեծանուն Պատրիարքը իր բարի և առաքինի կյանքով, նկարագրի մեծությամբ և անխոց աշխատասիրությամբ ու մտքի և հոգիի ճշմարիտ հարստությամբ շատ հոգր կերպով տպավորած է մեզ, այժմ մեր մեջ կղզանք զորավոր տենչ հետեւելու անոր կյանքի լուսավոր ուղիին:

Վստահ եմ, թե իր անբիծ հոգին պիտի խալտա, եթե այս հաստատության զավակները հետեւին այս հաստատության առաջադրած նպատակներուն:

Հանդուցյալը հաճախ կըսես. «Ենյութականի մասին մտահոգություն չունիմ»: Անոր մեծագույն մտահոգությունն էր, որ այս վարժարանը հասնի այն բարձրագույն մակարդակին, որ կարենա դիմագրավել իր ժողովուրդին հոգեկան և մտավոր պահանջները: Եւ այս կփափագեր, որ այս հաստատության զավակները, որպէս ուսուցիչ և հոգեւորական, ծառայէին իրենց պատկանած Ազգին:

Տակավին մեր աչքին առջև է անոր հայրական բարի ժպիտը և իր խորունկ գոհունակութիւնը հայտնաբերող քաղցր բառերը երբ կըսեր աշակերտի մը դեպի այդ ուղղութեամբ ունեցած փափաքն ու հաջողությունը:

Վեհափառ Տեր, կորսնցուցինք զինք մարմնավորապէս: Բայց իր կամքը, իր փափաքները, իր նախասիրությունները երկար ժամանակի ի վեր մեզի ծանոթ ըլլալուն համար, առաջ Աստված շփոթության մեջ պիտի չիլնանք ասկե վերջ, երբ արանձին մնանք: Մեր ուժերուն ներած չափով պիտի աշխատինք րաւջ տանիլ Ս. Խաչ դպրեւանքը, ապրեցնելով ու անպակաս ընելով անոր մեջ Գարեգին կրթանվեր Պատրիարքը և անոր բարձրորդն ներշնչված ոգին:

Վեհափառ Տեր, իբրեւ տեսուչը այս դպրեւանքին, որ անարժանաբար հինգ տարիներ ի վեր կվարեմ, այն խորունկ համոզումը ունիմ, թե մեր ժողովուրդը և մեր եկեղեցականությունը շատ պետք ունի դպրոցի և դաստիարակության:

Անըպեւտները արշավող և տիեզերքի գաղտնիքներու լուծմունքը որոնող սա դարուն

մեջ, մեր ժողովուրդը և հոգեւորականությունը առավել չափով պետք ունին հոգեկան և բարոյական առողջ ու հաստատուն սկզբունքներու վրա հիմնված դիտության և դաստիարակության:

Ս. Խաչ դպրեւանքը իր կարելին պիտի ընէ հաջողելու համար այս մարզերուն մեջ: Արդարեւ, որոշ դժվարություններ կան. բայց երբեք ընկճվելու և հուսալքվելու վախը չունինք: Նպատակն ու արդյունքը շատ նվիրական և հուսադրիչ են: Կրավեմ, որ ունենանք այս հաստատության լուսահոգի հիմնադրին հավատքը, կամքը և աշխատանքը:

Վեհափառ Տեր, անցյալ տարի Ս. Խաչ դպրեւանքը ունեցավ 158 աշակերտներ: Աստուծոյ 130-ը եկած էին գավառներէն և միացյալները՝ Ստամբուլէն:

Գավառներու մեջ հայ դպրոցներ չգտնվելուն պատճառով, հոնկե եկածները մեծ մասամբ հայերէն չեն գիտեր: Անոնք այս հաստատության մեջ տարիներու ընթացքին, մեր թուրք հայրենիքի լեզվին զուգընթաց, կսորվին նաև շատ հաջող կերպով իրենց մայրենի լեզուն:

Եւրոհապարտ ենք մեր թուրք բարեխնամ կառավարության, որ ժողովուրդավար սկզբունքներով և քաղաքակրթ հասկացողությամբ, ո՛չ միայն կարտոնէ հայ լեզվի ուսուցումը մեր դպրոցներուն մեջ, այլ կպարտադրէ, որ յաւ և վկայալ ուսուցիչներու ձեռքով ու անթերի կերպով ուսուցվի մեր լեզուն հայ աշակերտներուն:

Ս. Խաչ դպրեւանքի միջնակարգի և լիսնի դասարանները վեց հատ են: Նախակրթարանը ավարտող տղաքը կուզան և կմտնեն մեր 2 դասարանը և վեց տարիներու կանոնավոր ուսումն մը վերջ, շրջանավարտ կրկան դպրեւանքի լիսնի բաժնէն:

Ս. Խաչ դպրեւանքի լիսնի թուրքիո մեջ եղած հայ և օտար պետական լիսնիներու հավասար է, և մեր շրջանավարտները նույն իրավունքները ունին, ինչ որ ունին պետական լիսնի ավարտականները:

Տեսչության շրջանին այս տարի երրորդ լիսնավարտներու խումբն է, որ վկայական կստանա, շատ փայլուն հաջողությամբ: Պետական և այլ վարժարաններէն եկած քննիչները ուրախությամբ նշեցին մեր տղոց բացառիկ հաջողությունները: Լուսահոգի Սրբաշան Հայրը քննությանց շրջանին ամեն օր մանրամասն կհետաքրքրվիր տղոց քննութիւններով:

Հոս բառեր կպակսին բացատրելու նորին Ամենապատվութեան ուրախութիւնը, երբ իրեն կհաղորդէի տղոց հաջողութիւնները:

Այս տարի 11 լիսնավարտ ունինք: Այն լիսնավարտ աշակերտները, որոնք կփափագին իրենց ուսումը շարունակել կրո-

Լ.Ս.Օ.Տ.Տ.

ՎԱԶԳԵՆ ԱՎԵԶԱԳՈՐ ՀԱՅԴԱՄԻՏԻ
ԻՌԻՐԱՆԻ ՀԱՐԱԶԱՆՆԵՐՆԵՐ

ՆԱԽԴ ԴՆԵՂԱՆԻՔԵՆ ԸՐԵՆՈՐԷ ԱՇԽԱՏԱՆԻՔ 1961

ԱՏԱՄԻՐՈՒԹԻ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՆՎԵՐԸ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅԲԱՊԵՏՈՒ

ՀՈՒՆԱՅ ՏՈՆԶԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ՆՎԻՐԱԾ ՍՐՐԱՊԱՏԻՆԻՐԸ ԱՄԵՆԱՅԵ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆԸ

նական և հայագիտական ուղիով, կմնան դպրեվանքի մեջ և կհետևին ընծայարանի դասընթացներուն:

Ընծայարանը ունի 2 դասարան 4 և 5 աշակերտներով: Այս տարի, եթե Տերը կամենա, պիտի ունենանք դասարան մը ևս:

Լուսահոգի Սրբազան Հայրը ընծայարանի ուսանողներուն անպայման կուսակրոն եկեղեցական ըլլալու պարտադրանքին տակ չէր գրած, այլ կփափագեր, որ եթե ուզեն, առնո՞ր կրնան ըլլալ դարգացած քահանաներ և ուսուցիչներ:

Տակավին ընծայարանի աշակերտները հոժարակամ եկեղեցական ըլլալու խոստումը չեն տված, բայց բոլորն ալ ուշիմ, աշխատասեր և ծառայասեր տղաք են, մեզի մեծ հույս կներշնչեն, թե անոնք պիտի իրագործեն Սրբազան Պատրիարք Հոր երազները:

Ունինք 24 հատ լավ և որակավոր հայ և օտար ուսուցիչներ, որոնք գործակիցներ են ինձի:

Վեհափա՛ռ Տեր, մեր անցյալ և նախանցյալ տարիներու շրջանավարտներեն մեկ մասը, որոնք չհետևեցան ընծայարանին, բոլորն ալ առանց բացառության կհետևին համայարանական կրթության: Ուրախ եմ, որ Ս. Խաչ դպրեվանքը անոնց մեջ դրավ ուսանելու ճաշակն ու տենչը:

Հուզումով կլեցվիմ, Վեհափա՛ռ Տեր, երբ կտեսնեմ մեր աշակերտները, որոնք այսօր պետական համալսարաններու մեջ աշխատության և հաջողության նույն թափով դեպի առաջ կսուրան: Ինչքա՛ն ուրախ պիտի ըլլանք, երբ քանի մը տարի վերջ, մեր գավառի այս պատանիները տեսնենք մեկ-մեկ բժիշկներ, փաստաբաններ, արվեստագետներ և գիտության մարդեր:

Ուրախ եմ ըսելու, թե երախտագիտութեան զգացումը միշտ վառ է անոնց մեջ, և ամեն առիթով իրենց անխառն երախտիքը կհայտնեն Ս. Խաչ դպրեվանքին և անոր հրջանկահիշատակ ու հեռառես հիմնադրին:

Կրոնական կյանքին զայով, մեր աշակերտները առավոտ և երեկո և ամեն կիրակի առանց բացառության կմասնակցին եկեղեցական արարողութեանց: Անոնց նկարագրի և բարոյականի շինության գործին մեջ Եկեղեցին իր աղոթքներով, իր շարականներով, իր անցյալի փառքով մեծ դեռ կխաղա առնոց մատողաշ մտքերուն մեջ: Բոլորն ալ կսիրեն Եկեղեցին և սիրով կապված են անոր փրկարար նպատակին:

Այժմ արձակուրդի շրջան է. հանգուցյալ Պատրիարքի վախճանումեն առաջ տղոց մեծ մասը մեկնած էին իրենց գյուղերն ու քաղաքները, այնպես որ հոս մնացածներով պիտի ջանանք ներկայացնել Ս. Խաչ դպրեվանքի աշակերտությունը: Վստահ եմ, թե

Ձերդ Վեհափառությունը ներողամիտ պիտի դռնվի եղած պակասներուն համար:

Բայց գավառ գացողներն ալ պարագ չեն նստած: Արձակուրդը կանցնեն ընթերցումներով և եկեղեցական ծառայությամբ, որոնց մասին հաճախ տեղեկություններ կուզեմ գավառի քահանաներեն, որոնք բոլորն ալ լավ կարտահայտվին տղոց մասին:

Վեհափա՛ռ Տեր, Ձեր օրհնաբեր այցելությամբ, այս հաստատությունը անգամ մը ևս նվիրականացավ. որքա՛ն ուրախ է անոր հոգին հիմա, երբ կտեսնե, թե Ազգիս Վեհափառ Հայրապետը եկած է իր հիմնած հաստատության մեջ և իր հայրապետական օրհնությունները կուտա:

Ինչպես ծանոթ է բոլորիդ, հանգուցյալը կատարյալ էջմիածնասեր մըն էր, բառին բովանդակ իմաստով: Ան ինչքա՛ն տպավորած է մեզ իր իմաստուն և քաղցրաշունչ քարոզներով, երբ մանավանդ կխոսեր Վեհիդ և Մայր Աթոռ յուսակերտ Ս. էջմիածնի մասին:

Վեհափա՛ռ Տեր, մենք, իր հոգևոր զավակները, պիտի հետևինք իրեն քայլ առ քայլ, այն սերը, այն խորունկ հարգանքը, այն անբաղկալի կապը, որ կար լուսահոգի Գրեգին մեծ Պատրիարքին մեջ, կա նաև մեր մեջ և այս պիտի շարունակվի հավերժորեն: Թող անսպասան մնան Մայր Աթոռ Ս. էջմիածինը և անոր ճառագայթները եղող աշխարհի բոլոր հայ եկեղեցիները:

Երկա՛ր տարիներ Լուսավորչի արժանավոր հաջորդ Հայոց ամենասիրելի և երիտասարդ Հայրապետին: Աստված խաղաղության, համերաշխության և սիրո մեջ պահե հալ ժողովուրդը:

Այնուհետև ուսանողները հանդես են գալիս երգերով, արտասանություններով, ուղերձներով, խորունկ գոհունակությամբ պատճառելով Վեհափառ Հայրապետին և բոլոր ներկաներին:

Ս. Խաչ դպրեվանքի խնամակալության տնունիդ ողջունի խոսք է ասում պր. Կարպիս Ղազարյանը:

Դպրեվանքի ուսանող Արսեն Ճանյանը, հանուն իր ընկերների, կարդում է հետևյալ գողտրիկ ձոնը՝ Վեհափառ Հայրապետին ուղղված.

ԲԱՐԻ՝ ԵԿԱՐ, ՎԵՀԱՓԱ՛Ր

Գուրգուրո՛ւտ Հայր,

Բաղձալի էջմիածնեն

Մեր ցավին համար եկար,

Հայ ցավին համար եկար:

Քու ձայնիդ մեջ,

Հոգեյի՛ց Հայր,

Մեր մեծ ցավին դարման կա:

Քու ձայնիդ մեջ

Մեր երգը կա,
Մեր տառապանքն ու լացը կա:
Քու ձայնիդ մեջ,
Վեհափառ Հայր,
Մեր հաւաքատ սիրտը կա:
Քու ձայնիդ մեջ,
Հնադարյան մեր Ազգին խոր
կամփը կա:

Նայվածքիդ մեջ
Էջմիածինն ամբողջ կա:
Վերջում հանդես է գալիս Վեհափառ Հայ-
րապետը ուսանողության ուղղված օրհնու-

թյան և գոհունակության խոսքով, և ոգեկո-
չելով հիշատակը հանգուցյալ Պատրիարքի,
հորդորում է ապրեցնել նրան իրենց սրտե-
րում, կյանքում և գործերի մեջ:
Հնգունելությունը վերջանում է Վեհափառ
Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով:
Դպրեվանքից վերադարձի ճանապարհի
վրա, Վեհափառ Հայրապետը այցելում է
Սկյուտարի հայոց գերեզմանատունը, ուր
«Հոգւոց» է արտասանում Պետրոս Դուրյանի,
Ռեթեոս Պերպերյանի և Հովհաննես Հինդ-
լյանի շիրիմների վրա:

ՆՈՐԻՆ ՍՐՔՈՒԹՅՈՒՆ Տ. ԱԹԵՆԱԳՈՐԱՍ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՅՑՆԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ

Հուլիսի 10-ին, երկուշաբթի, հետմիջօրեի
ժամը 16-ին, Պատրիարքարանում, Վեհափառ
Հայրապետը ընդունեց Հունաց Տիեզերական
Պատրիարք Ամենապատիվ Տ. Աթենագորա-
սի փոխադարձ այցելությունը:

Տիեզերական Պատրիարքը հայոց Պատ-
րիարքարանի դարբասի առաջ ընդունվեց հայ
բարձրաստիճան հոգևորականների կողմից և
Մայր Եկեղեցու զանգերի ցնծագին դողանջի
տակ, առաջնորդվեց Պատրիարքարանի դահ-
լիճը, որի մուտքի առաջ Սրբազան Հյուրին
ընդունեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրա-
պետը, սրտագին ողջագուրմամբ:

Հնգունելությանը ներկա էին գերաշնորհ
Տ. Խազ, Տ. Մամբրե, Տ. Սերովբե, Տ. Շնորհք,
Տ. Կոմիտաս սրբազանները, վարդապետ և
բահանա հայրեր:

Եկեղեցու երկու հոգևոր իշխանավորների
միջև տեղի ունեցավ եղբայրական ջերմ, ան-
կեղծ զրույց, Հայ և Հույն Եկեղեցիներին շա-
հագրվող հարցերի շուրջ:

Ապա հաջորդեց հյուրասիրություն:

Հրաժեշտից հետո, Պատրիարք Սրբազանը
առաջնորդվեց Մայր Եկեղեցի, ուր նորին
Սրբազնությունը աղոթեց և ողջունելով Իրեն
դիմավորելու համար հավաքված բազմու-
թյանը, ասաց.

«...Իր [Գարեգին Պատրիարքի] մանուկը
բոլորս այ շատ մեծ կորուստ մը ունեցանք,
թե՛ Հայ Եկեղեցին և համայնքը, թե՛ կառա-
վարությունը, ինչպես Հույն Եկեղեցին, բոլոր
ֆրեստեյա աշխարհը և մանավանդ ես:

Մենք ֆրեստեյաներս կհավատանք, որ
այս է՛կյանքը և ուրախություն և տխրություն

միատեղ են: Բայց մեր այս տխրութենե
վերջ, մեծ ուրախություն մը ունինք՝ ահա
համար, որ հիմա մեր մեջ է Ամենայն Հա-
յոց Վեհափառ Կաթողիկոսը:

Ամբողջ աշխարհի հայերուն Մայրագույն
Պատրիարքն է Ան և բոլոր եկեղեցիներու ա-
մենաերիտասարդ Հայրապետը: Թե՛ հոս հա-
յոց Պատրիարքարանին մեջ և թե՛ մեր Ֆե-
ների Պատրիարքարանին մեջ երբ տեսնվե-
ցանք իրարու հետ, եղանկ այնքան մտերիմ,
որ կարծես, թե արդեն վաղեմի երկու բարե-
կամեք ըլլայինք: Մենք: Էջմիածնի Վեհա-
փառ Կաթողիկոսը ես այ մեծապես կգնա-
հատեմ, ամեն տեղ ջերմ ընդունելություն
կգտնե և հարգանք կվայելե:

ԳՈՀ ԵՆՔ, ՈՐ ԲՈՂՈՐ ՀԱՎԱՏԱՑԱԼՆԵՐԻ
ՋԵՐՄՈՐԵՆ ԿԱՊՎԱՍ ԵՔ Ս. ԷԶՄԻԱՍՆԻ ԵՎ
ԱՌԱՆՑ ԷԶՄԻԱՍՆԻ ՀԵՏ ԿԱՊ ՈՐՆԵՆԱԼՈՐԻ
ԶՆԵՔ ԵՐԵՎԱՆԱՅԵՐ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ, ԶՆԵՔ
ՃԱՆՁՆԱՐ ՄԵՆՔ ԱՅԴՊԻՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻ: ՄԵՆՔ
ԶՆԵՔ ՀԱՎԱՏԱՐ, ԹԵ ՈՐԵՎԷ ՀԱՅ ԷԶՄԻԱ-
ՍՆԱԿԱՆ ՉԼԼԱ:

Կադոթենք, որ Տերը արժանավոր հաջորդ
մը տա հայոց Պատրիարքության և կկա-
ծենք, որ հանդարտ ու խաղաղ վիճակով
ընտրություն մը պիտի ընենք, փաղափակիք
հավակնություն մըն ե՛ք:

Ուրիշ ատեն Տերը կամենա և ես գտնվիմ
պաշտոնիս գլուխը, մեծ ուրախությամբ
պիտի գամ ձեր մոտ, պիտի ըլլամ ձեր եկե-
ղեցիներուն մեջ: Մեծ ուրախությամբ պիտի
սպասեմ նոր Պատրիարքին և նույն սերն ու
հարգանքը պիտի ունենամ ահա հանդեպ:

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ Ս. ՓՐԿԻՉ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՎԱՆԴԱՆՈՑԻ ԳԹՈՒԹՅԱՆ ԱՅԴ ՀԱՐԿԻ ՏԱԿ

Հունիսի 10-ին, երկուշաբթի, առավոտյան
ժամը 11-ին, Վեհափառ Հայրապետը այցե-
լում է Եղիկոպի Ս. Փրկիչ ազգային հիվան-
դանոցը:

Գթության այդ հարկի տակ, Վեհափառ
Հայրապետը ջերմորեն դիմավորվում է հո-
գաբարձության ատենապետ դոկտ. Նորայր
Պերպերյանի, հաստատության բժշկապետ

որդուկտ. Հայրո Հայրապետյանի, բժշկական
նամբողջ կազմի, խնամակալության անդամ-
անների կողմից և նախ առաջնորդվում է Ս.
Փրկիչ մատուռը աղոթելու:

Այնուհետև հիվանդանոցի ընդունելու-
թյան սրահում, Վեհափառ Հայրապետի,
նամբ օրերու Վասպուրականի Արծիվ-ի օրհ-
նագրեր այցելությունը ողջունում է դոկտ.
Հայրապետյանը, շնորհակալության և երախ-
տագիտության անկեղծ զգացմունքներով,
նոր իր թևերը տարածեց մեր ալ վրա, ինչ-
պես ըրած էր ամբողջ աշխարհի մեջ տա-
րածված հայության վրա»:

Ազգային հիվանդանոցի բժշկական անձ-
նակազմը մի առ մի համբուրում է Վեհափառ
Հայրապետի Ս. Աջը:

Վեհափառ Հայրապետը օրհնում է գթու-
թյան այդ հարկի բոլոր նվիրյալ աշխատող-
ներին, ապաքինում բարեմաղթում բոլոր հի-
վանդներին և օրհնում հիշատակը այդ մեծ
հաստատության բարեբարների:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը այցել-
ում է հիվանդանոցի բոլոր հարկաբաժիննե-
րը, առանձին կարիքները, սրտի մեծ գո-
հունակությամբ և հպարտությամբ, իր օրհ-
նությունը բաշխելով բոլոր հիվանդներին:
Վեհափառ Հայրապետը հետաքրքրվում է
հիվանդների վիճակով, կարիքներով և շու-
տափույթ առողջություն մաղթում, իր Ս. Աջը
դնելով հիվանդների վրա:

«Դուհի,— ասում է Վեհափառ Հայրապետը
հիվանդներին,— Ձեր հիվանդության պատ-
ճառով չէիք կրճար եկեղեցի գալ, ուստի
Մեճեք եկանք ձեզ այցելել: Կմաղթեմք շուտ
ապաքինում և վերադարձ ձեր սիրելիներու
մոտ»:

Վեհափառ Հայրապետը մասնավորաբար
հետաքրքրվում է փոքրիկ հիվանդների վիճա-
կով. «Թող տուր մանկությունդ գալ առ իս»
մաղթում, որ նրանք շուտ դուրս գան հիվան-
դանոցից և վազեն դեպի դպրոց:

Կեսօրվա մոտ, ի պատիվ Վեհափառ Հայ-
րապետի, տրվում է ճաշկերույթ, որի ընթաց-
քում, հանուն հիվանդանոցի հոգաբարձու-
թյան, բարի գալստյան հետևյալ գեղեցիկ ու-
ղերձն է կարդում դոկտ. Գ. Գրբըճյանը.

«Թույլ տվեք ինձ, Վեհափառ, հանուն
Ստամբուլի Ս. Փրկչյան հայոց հիվանդանո-
ցի հոգաբարձության, պաշտոնեության և
պատասպարյալներու, բարի գալուստ մաղթել
Ձեզ և երախտագիտություն հայտնել այն
բարձր պատվուն համար, զոր բարեհաճե-
ցաք շնորհել այս ազգային բարենպատակ
հաստատության և երջանկացնել զայն Ձեր
բարձր շնորհներով և օրհնություններով:

Անկարելի է ինձ այս պահուս բառերով
արտահայտել այն հուզումը և հոգեկան
խռովքը, որուն մեջ կգտնվինք բոլորս, մեր

մեջ ունենալով հայ ժողովուրդի հոգեկան և
ֆիզիկական գոյության հիմնաքարը և գերա-
գույն խարիսխը եղող վեհագույն և սրբագույն
հաստատության Գահակալը, որուն ներկա-
յության գտնվելու հազվագյուտ և գերազանց
բախտը կվայելենք:

Հայ ժողովուրդը, Վեհափառ, ի սփյուռս
աշխարհի տարածված Ձեր զավակները գի-
տակից են, կխնդրենք որ վստահ ըլլաք այս
իրողության, և կգործադրան սրտագին այդ
սրբագույն հաստատության վրա: Անոնք
գիտեն, թե առանց անոր այսօր գոյութեն
դադրած պիտի ըլլային նաև իրենք, ինչպես
որ գոյություն չունին այսօր իր ժամանակա-
կից հզոր ազգեր, որոնք զրկված էին սա-
կայն նմանօրինակ հաստատություններ և
կամ այդ գիտակցությունը ունեցող զավակ-
ներ, և որոնց անունները այսօր այլևս
պատմության գրքերու մեջ միայն կհիշա-
տակվին:

Բազմաթիվ դարեր առաջ, Հովսեփ կաթո-
ղիկոս Նողոցմեցին, Արտաշատի մեջ գումա-
րած իր 18 եպիսկոպոսներու ժողովին մեջ,
կուտար իր վճռական պատասխանը Հազկեր-
տի, ըսելով, թե ոչ մեկ բան, ոչ հրեշտակ-
ներ, ոչ մարդիկ կարող էին բաժնել զիրենք
իրենց սուրբ հավատքեն: Բազմաթիվ դարեր
հետո, այսօր, իր հաջորդները ևս կըսեն. «Ո՛ր
մեկ բան կարող է զմեզ բաժնել մեր սուրբ
հավատքեն և մեր զավակներեն, ուր որ ալ
ըլլան և ինչ պայմաններու մեջ ալ գտնվին
անոնք»:

Իսկ զավակները, Ձեր զավակները, Վեհա-
փառ, կզոչեն. «Ո՛ր մեկ բան կարող է բաժնել
զմեզ մեր լուսաղբյուրին և անոր Գահակա-
լեն», որոնցմե կապասեն իրենց տոհմային
միությունը և երջանկությունը:

Օրհնեցե՛ք, կխնդրենք պաղատագին, Վե-
հափառ, Հայ Ազգը: Եվ մենք, Ձեր անձնվեր
զավակները, պիտի պահենք միշտ հիշատա-
կը Ձեր այցելության մեր սրտերուն մեջ,
իբր ամենաթանկագին և անփոխարինելի գո-
հար»:

Այնուհետև խոսք է առնում Վեհափառ
Հայրապետը և գնահատանքով խոսում Ս.
Փրկիչ ազգային հիվանդանոցի և նրա բժշ-
կական անձնակազմի կատարած նախախնա-
մական դերի մասին հայ կյանքում, ոգեկո-
չում է հիշատակը հաստատության հին և
նոր բարերարների, իր հայրապետական գո-
հունակությունն ու գնահատությունն է հայտ-
նում հիվանդանոցում տիրող կարգ ու կանո-
նի, մաքրության, հիվանդներին ցույց տրված
հոգածության և քրիստոնեական ուշադրու-
թյան համար:

Վերջում Վեհափառ Հայրապետը ազգային
այս հաստատության վրա հայցում է ամե-
նաբարին Աստուծո օրհնությունն ու հովա-

Գալֆայան աղջկանց այս որբանոցը, որ-
ման հայ ժողովրդի սրտին մոտիկ հաստա-
տություն, պահվել-պահպանվել է մեր ժո-
ղովրդի սրտաբուխ լուսանկարով:

Ամենայն Հայոց Հայրապետը Իր շնորհա-
գգնի աջակցությամբ բարեհաճում է պատվել
գրգգային կրթական այս մեծ հաստատությու-
նը:

Առավոտյան ժամը 10.30-ին, Վեհափառ
Հայրապետը որբանոցի դռան առաջ դիմա-
դրվում է խորին հարգանքով և երկյուղածու-
թյամբ, հաստատության խնամակալության
մանդամների, հաստատության արժանավոր
Մայր Մարիամ մայրապետի, քույրերի և ե-
րեքամյա պարտ ողջ ուսանողուհիների կող-
մից և թափորով ու «Հրաշափառ»-ով առաջ-
նորդվում որբանոցի մատուցող Վեհափառ
Սրբազանի խոսք է ասում և օրհնում հաստա-
տությունը, աստվածասեր քույրերին և ժողո-
ւրդին:

Ներկա է նաև ծանոթ գրագիտուհի տիկին
Ալեկանուշ Մառք:

Նորին Ս. Օծուխյունը ողջունում է հաստա-
տության բոլոր ղեկավարներին, տալով հայ-
ապետական Իր օրհնությունն ու պատգամը,
զորով ընդունվում են բարեպաշտ խոնարհու-
թյամբ և երանությամբ:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը առաջ-
նորդվում է Գալֆայան տան դահլիճը: Ու-
սանողուհիները երգում են հաստատության
աայլերգը:

Դասլիճում Վեհափառ Հայրապետի օրհնա-
ման աջակցությունը հանուն ուսանողուհիների
ողջունում է ամենափոքրիկ գալֆայանցին,
ի գեղեցիկ արտասանության հաջող կա-
արմամբ:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը, հաստատու-
թյան ղեկավարների առաջնորդությամբ, ծա-
լոթանում է որբանոցի բոլոր բաժիններին,
մտնում է դասարաններում, ննջարաններում,
մեղանատանը, ամեն քայլի հայրապետական
բարձր գնահատանքը և գոհունակությու-
նը հայտնում տիրող մաքրության, կանոնա-
տրության և կրոնարույր, շինարար մթնո-
լորտի համար:

Գալֆայան որբանոցի խնամակալ տիկ-
անց հանձնախումբը, հաստատության սե-
անատան մեջ, Վեհափառ Հայրապետի
արձր պատվին կազմակերպում է ընդունե-
ություն:

Սեղանը օրհնում է Վեհափառ Հայրապե-
տը և այնուհետև կրթական այս պատվական
հաստատության կամարների ներքո, սեղան-
ների շուրջ ստեղծվում է ջերմ, բնատանկան
թնոլորտ:

Կատարվում են արտասանություններ, եր-
եր, ուղերձներ:

Որբանոցի արդի Մայր Մարիամ Քյոսեյա-
նը առաջինը հանդես է գալիս բարի գալուստ-
յան հետևյալ գեղեցիկ ուղերձով:

«Վեհափառ Տեր:

Ձերդ Ս. Օծուխյան շնորհաբեր աջակցու-
թյան առիթով, հոգիս հրճվանքով լի, խո-
նարհաբար կուգամ իմ և ուխտի միաբանու-
թյան անձնվեր քույրերուն և հարյուրյակ մը
սանուհիներու կողմից շնորհակալություն
հայտնել այն բարձր շնորհին համար, զոր
ընծայեցիք մեզ, Ձերդ Վեհափառության այս-
օրվան բերկրառիթ աջակցությամբ:

Թույլ տվեք ուրեմն, Վեհափառ Տեր, որ
հանուն միաբանության և մատաղատի մա-
մեղ սանուհյաց, որոնցմե այս պահուս ամս
մը կրացակայի արձակուրդով, սիրազեղ
համբույրներ դրողմեմ Ձեր պատվական Ս.
Աշույն, ամենաջերմ իղծերով և բարեմաղ-
թություններով:

Անսասան մնաք, Վեհափառ Տեր, Ձեր
Հայրապետական բարձր Գահուն վրա և Ձեր
թանկագին կյանքին արևը միշտ փայլի և շո-
ղա մեր գլխուն վրա»:

Խնամակալության անունից հանդես եկավ
պր. Վահան Խյուտավերտյանը հետևյալ գե-
ղեցիկ ուղերձով:

«Վեհափառ Տեր:

Թուրքիո հայոց անձնվեր և անձնազոհ
Սրբազան Պատրիարքին, երջանկահիշատակ
Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Խաչատուրյանի
անակնկալ մահվամբ, երբ մեր աչքերը ար-
ցունք և սրտերը սուգ ունին, մխիթարական
է և սրտապնդիչ մեզ մոտ ներկայությունը
Ձերդ Վեհափառության, Ս. էջմիածնի աղգ-
ընտիր Գահակալին, որուն այսօր մեր որ-
դիական անկեղծ և սրտագին զգացումները
մատուցանելու պատեհությունը կգտնենք:

Գալֆայան Սրբուհի մայրապետի ձեռա-
կերտ հաստատությունս, իր 96-ամյա հան-
գրովանին, Ձեր օրհնաբեր այցը ընդունելու
պատիվը ունենալուն համար հպարտ է ու եր-
ջանիկ:

Ի դիմաց Գալֆայան միաբանության և
խնամակալության, հարգանքը կխոնարհիմ
մեր պատվական և սիրելի Հայրապետին առ-
ջև, որ մեզ կրերե Լուսավորչի լույսը Ս. էջ-
միածնեն: Կմաղթեմ երկար ու արևշատ
կյանք, խնդրելով Իր հայրական օրհնությու-
նները հաստատությանս բարգավաճման ու
երկարակեցության համար և խոնարհաբար
ակնածանք կհամբուրեմ Ձեր սրբազնած Ս.
Աշույն:

Այնուհետև խոսք առնելով, Վեհափառ
Հայրապետը օրհնում է բոլոր ներկաներին և
ասում:

«Ձեզ հետ շատ քաղցր պահեք անցուցինք
այս հարկին տակ: Աստվածային շունչը կըզ-
գացվի այս հաստատության ոչ միայն մա-

Երեկոյան ժամը 20-ին, «Պարկ հոթել»-ում, Ստամբուլի հայոց միացյալ երգչա-
խումբը կազմակերպում է մեծարանքի ըն-
դոցունելութիւն, որն անցնում է շատ ջերմ
մթնոլորտում:

Ստամբուլում գործում են 14 երգչախմբեր,
մեծ հետևյալ անուններով.

1. «Կոմիտաս» (Գուրուշեմե).
2. «Գողթան» (Գումգափու).
3. «Ասողիկ» (Բեյօղլու).
4. «Զվարթնոց» (Կետիկփաշա).
5. «Սկյուտարի Միացյալ» (Սկյուտար).
6. «Ս. Կարապետ» (Սկյուտար).
7. «Վարվառյան» (Գումգափուի դուրս).
8. «Քառասուն Մանկանց» (Բաքըրգյուլ).
9. «Ս. Քազավոր» (Գատըրգյուլ).
10. «Նարեկացի» (Բեշիկթաշ).
11. «Դուրյան» (Բայաթ).
12. «Սահակյան» (Սամաթիա).
13. «Վարդանանք» (Յերիգյուլ).
14. «Լուսավորիչ» (Բեյօղլուի Ս. Հարու-
թյուն):

Երգչախմբերի մեջ ամենահինը «Կոմի-
տաս»-ն է, հիմնված 1910 թվականին: Ան-
Մահ Կոմիտաս վարդապետը, երբ 1915 թվա-
կանին գտնվում էր Կոստանդնուպոլսում, ո-
րոշ ժամանակ անձամբ ղեկավարել է այս
ղործախմբին:

Պր. Հակոբ Յընտըգյան, հանուն Միացյալ
երգչախմբի, կարողում է հետևյալ հուզիչ ու-
ժերը.

«Վեհափա՛ռ Տեր.

Դժվար է՝ գտնել բառեր, նույնիսկ Հայ-
ազնյան ճոխ բառամթերքին մեջ, որոնք
արենային հարազատորեն արտահայտել այն
ղրբազան խոսվածք, որ կալիկոծե այսօր մեր
միջրտը, մեր հոգին, մեր բովանդակ էու-
թյունը:

Տարիներով փայփայլած անհնարին երազ
դրն է, որ հանկարծ կիրականանա ծագող
դարձու մը փայլատակումով, և կողողե հոգի-
ն երբ բոցավառ լույսով, լիբուռն հրճվանքով
և հոգեցունց խանդավառութիամբ:

Արարատյան Մայր Աթոռն, Միածնաէջ
Սեղանն մեզի հասնող մյուռնասօծ այդ
ուրախ կուգա մխիթարութիւն և օրհնութիւն
կրկնելու մեծ կորուստի մը վիշտովը կոտտա-
նող մեր սրտերուն մեջ:

Մեր խոր սուգին մեջ ունենալ բան մը
մեծերակշիռ և անսովոր, որքան երանավետ
ուրախ աննախընթաց և պատմական,
միտքանքի մեծագույն կազդուրը եղավ մեր
բովանդակ համայնքին համար:

Ձեր ժամանումն մինչև այսօր, Վեհա-
փա՛ռ Տեր, Դուք առիթով ունեցաք մոտեն
մոտենելու և շոշափելու այն խանդակաթ սերն
և նվիրումը, որ կբաբախե յուրաքանչյուր
այս անհատի սրտին մեջ. որոշ ան մտավո-

րական թե արվեստագետ, առևտրական թե
արհեստավոր, պաշտոնյա թե գործավոր:

Սեկոելով Ձեր խորաթափանց հայացքը
հոգվոց աշքերն ներս, Դուք դուրսվյալ
տեսաք, թե ինչպիսի անմար ու անշեջ փայ-
լով մըն է որ կալպալա Լուսավորչի կանթեղը
մեն-մի հոգիի մեջ կանգնված խորանի վրա
և ինչպիսի՝ երկյուղածութիամբ մըն է, որ
հոն կօրհներգվի պաշտամունքը մեր Ս. Եկե-
ղեցիին:

Վեհափա՛ռ Տեր, այսօր ալ, այս սեղանին
շուրջ, Ձեր դեմը ունիք ստամբուլահայ երգ-
չախումբերն կազմված հավաքականութիւն
մը, որուն գլխավոր տեսականներն մին ե-
ղած է իր Եկեղեցիին մշտական պայծառու-
թիւնը:

Ի տղա տիոց ներշնչված մեր փառապանծ
պատմութիամբ, գոտեպնդված մեր Մայրնի
Եկեղեցվուն հոգեհույզ ու սրտագրավ քեր-
թողութիամբ, անոնք առհավական փարոսով
մը նվիրված են մեր հոգեւոր երաժշտութիւն
մշակումին, ու ի գին տարիներու բարոյական
թե նյութական զոհողութիւնց, ջանացած են
եղբայրական երգակցութիամբ խնկավետ
դաշնակցութիւն մը ստեղծել մեր տաճարնե-
րու կամարներուն ներքև և տալ հայ հա-
վատացալին՝ արվեստի սրբազան հուրով
մկրտված մայրնի տոհմիկ երաժշտութիւնը:

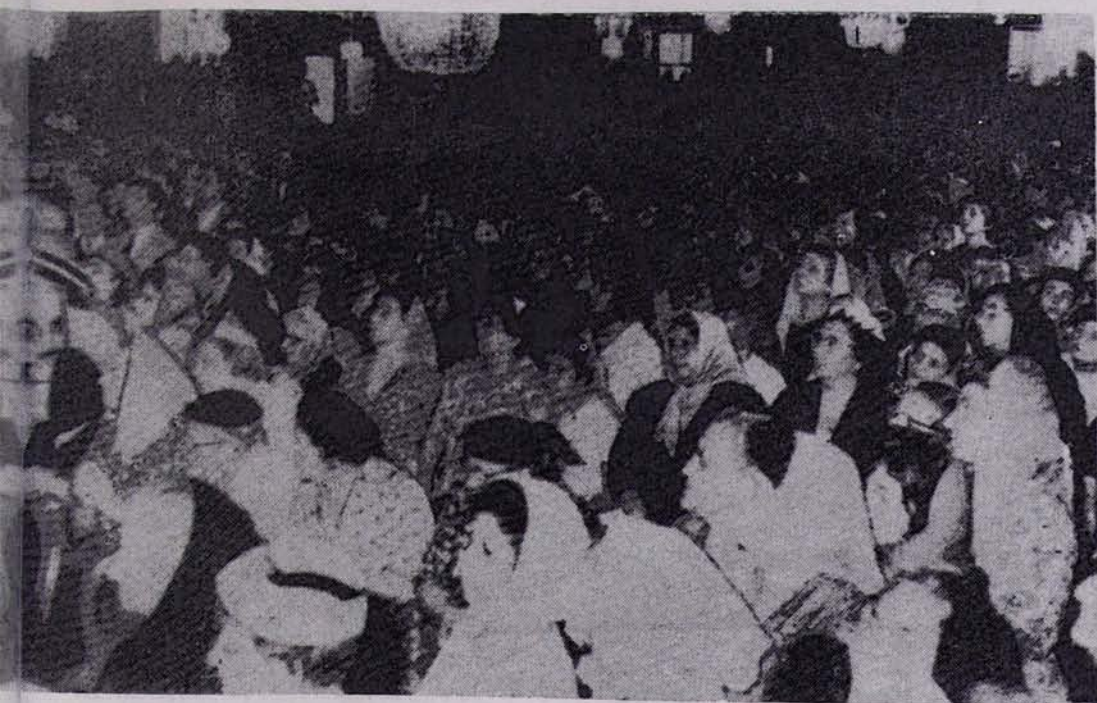
Այս հավաքականութիւն մեջ Դուք պիտի
գտնեք պատանիներ ու երիտասարդներ,
չափահասներ ու տարեցներ, ամենքն ալ հա-
վատարմորեն նվիրված նույն գերագնիվ
նպատակին իրագործման:

Այս հավաքականութիւնը, Վեհափա՛ռ Տեր,
որքան գիտակից իր բաղաբացիական ու
հայրենակցական պարտականութիւնց, հա-
վատարիմ իր երկրին ու պետութիւն, որուն
բազմազան բարիքները տեսականորեն վայե-
լելու երջանկութիւնը ունի, կապված կմնա
նաև, ի հոգևորս, իր հավատքին լուսաբեկոր
եղող Ս. Էջմիածնին, որուն արժանավոր Գա-
հակալին ներկայութիւնը վայելելու շնորհք
ունի և ամենախոր հարգանքով Անոր առջև
կխոնարհի ու բերկրանքով կխայտա իր հո-
գին այսօր:

Սաղմոսներու և մեղեդիներու կարգին այս
հավաքականութիւն սիրտը հար փոթորկած
է հիշատակութիւնը պատարագիչին. «Եւս
առաւել զԵպիսկոպոսապետ մեր և զպա-
տուական Հայրապետ Ամենայն Հայոց...»:

Այդ հիշատակութիւնը ինքն ալ միշտ
կրկնած ու անոր մեջ դրած է իր բովանդակ
սիրուն ու հոգին, անկե ժայթքող հուզումի
սարսուռը ըմպած է միշտ ուժալ առ ուժալ,
խունկ ու կնդրուկ է ծխած անոր առջև իր
հավատարմութիւն ու նվիրման ուխտովը:

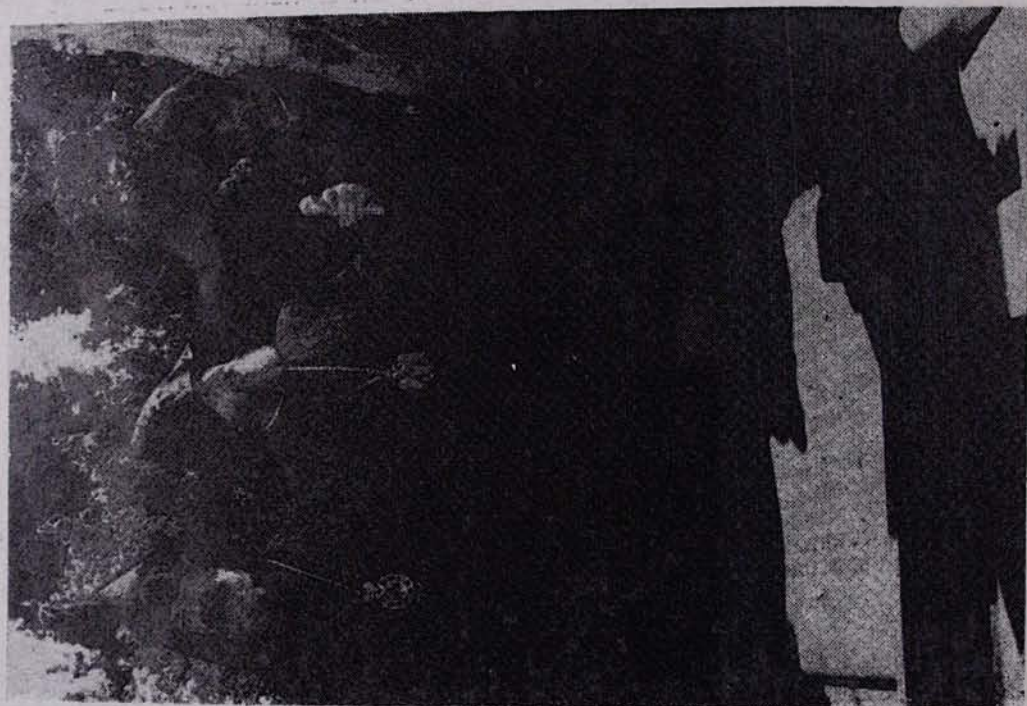
Տարիներ ու տարիներ հառած է իր հոգե-
ղեն աչքերը դեպի անմատուց բարձունքները

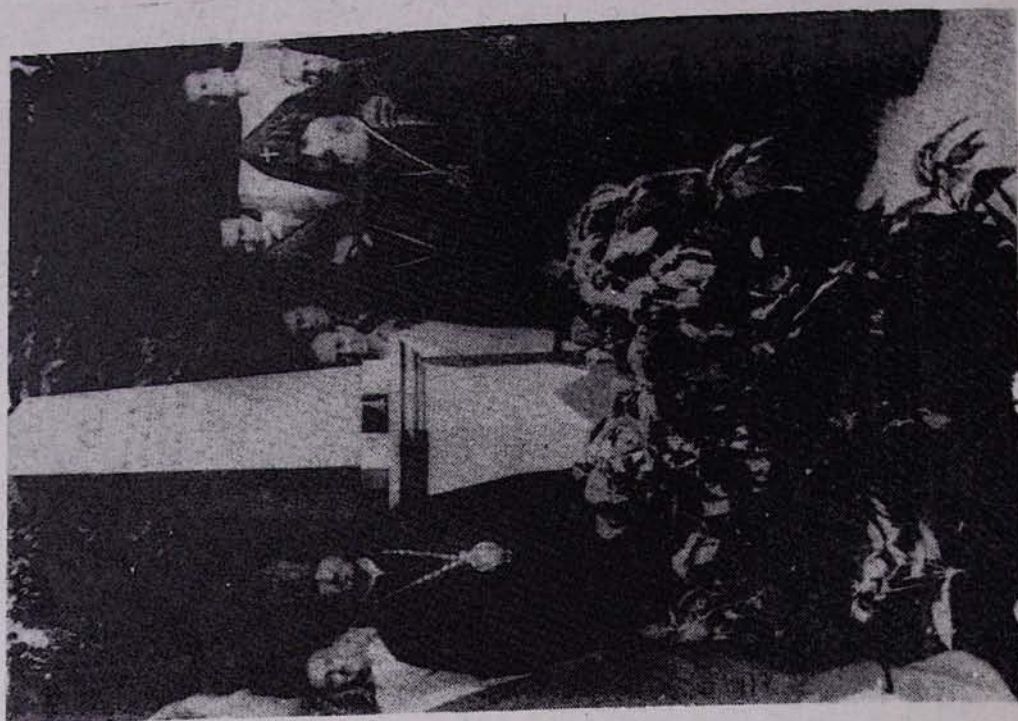
ՀԱՎԱՏԱՅՅԱԼ ԺՈՂՈՎՈՐԴԸ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒՄ Է ՎԵՀԱՇԱՆԸ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՔԱՐՈՋԸ

ԱԶԱՀԱՄԲՈՒՅՐԸ ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ

ՎԵՆԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՕՐՄԱՆՏԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ
ԳԱՐԴԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋ, ՇԻՇԼԻԻ ԳԵՐԵՑՄԱՆԱՏԱՆԸ

ՎԵՆԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՅԱՆԻ
ԳԱՐԴԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋ, ՍԿՈՒՏԱՐԻ ԳԵՐԵՑՄԱՆԱՏԱՆԸ

Սեղանը բացվում է Վեհափառ Հայրապետի Տերունական աղոթքով: Պր. Արա Կյուր-ժմտեն ներկայացնում է սանուց միությունների առաջնորդող պատմականը և գործունեության ապագան:

Գործադրության է դրվում ճոխ, գեղարվեստական մի ծրագիր, սանուց միությունների առաջնորդի անդամների և անդամուհիների առաջնակցությամբ:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետին ներկայացվում են սանուց միություններ և առաջնություն անդամները, որոնք մի առ մի, խորին պատկառմամբ զարիս են խոնարհվելու Վեհափառ Հայրապետի առաջ և ստանում նրա հայրական օրհնությունները:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՕՐՀՆՈՒՄ Է ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀՈՂԸ

Հուլիսի 15-ին, շաբաթ, Գատրգյուղի Ս. Պատրիարքի եկեղեցում եպիսկոպոսական հանձնաժողովի սուրբ պատարագ է մատուցում գեղարվեստական Ս. Կոնստանտին արքայազանը, իր անձի ղեկավարությամբ և ստեղծելով ջերմ սեր և խորհրդանշան, իր քաղցր ձայնի և սուրբ պատարագի մատուցմամբ պատճառած հոգևոր շնորհների համար:

Ժամը 10-ին, Վեհափառ Հայրապետը նախաժամը Սկյուտարի Ս. Խաչ եկեղեցին և ղեկավարում ժողովրդին, ապա, ժամը 11-ին, Ս. Պատրիարքի սուրբ պատարագի մատուցումը և հոգեկան ուրախություն ստեղծելով իր ճանապարհի վրա:

Սուրբ պատարագին ներկա են նաև բոլոր եկեղեցիների բազմաթիվ ներկայացուցիչները, որոնք ունենում են սուրբ պատարագի համար անհրաժեշտ երգչախումբներ, հուզումով և համափառությամբ:

Քարոզում է Վեհափառ Հայրապետը, որը հանդիմանում է հայ դպրոցին վիճակված դերը, իր հանելով մեր ժողովրդի կրթական հաստատություններ կառուցելու ձգտումը, և ապա օրհնում արծաթյա ափսիսի մեջ իրեն:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԳԱՐԱԿՑՈՂՅԱՆ ՈՐԲԱՆՈՅՈՒՄ

Հուլիսի 15-ին, շաբաթ օրը, ժամը 15-ին, Վեհափառ Հայրապետը այցելում է Գարակյոզյան որբանոցը և ընդունվում իր անակալության անդամների կողմից ու առաջնությունում Սանուց միության արհեստ, ուր նրա ղեկավարությամբ կազմակերպվել էր ընդունելությունը:

Սեղանը օրհնում է Վեհափառ Հայրապետը: Որբանոցի տեսչուհի տիկին Սիրանուշ Յեքերուհյանը հետևյալ սրտաբուխ խոսքերով խոսում է Վեհափառ Հայրապետի շնորհա-

լիցիան ժամանակ, հայ մշակույթի և հայ ժողովրդի ստեղծած իմացական, հոգևոր արժեքներին նվիրված բովանդակալից ճառով հանդես է գալիս Վեհափառ Հայրապետը: շնորհակալ այդ արժեքների ստեղծման և պահպանման աշխատանքներում հայ երիտասարդության՝ ուսուցիչ, փաստաբան, բժիշկ, արվեստագետ, վիճակված պատմական սրբազան պարտականությունը:

Ստամբուլում գործում են հետևյալ 11 սանուց միությունները. «Կեդրոնական», «Մխիթարյան», «Եսայան», «Պեղճյան», «Արամյան», «Գարակյոզյան», «Սահակյան», «Սկյուտար», «Մաքրուհյան», «Թարգմանաշաց» և «Մեսրոպյան»:

մատուցված հողը, բերված նոր կառուցվող Արամյան վարժարանի հիմքից:

Հավարտ սուրբ պատարագի, Վեհափառ Հայրապետը հյուրասիրվում է եկեղեցու խորհրդարանում և ապա օրհնում հավատացյալ ժողովրդին:

Գատրգյուղից հետո, Վեհափառ Հայրապետը այցելում է Շիրիի հայոց գերեզմանատունը, «Հոգևոր» արտասանելու հոգեկոչ Գարեգին Պատրիարքի դերեզմանի վրա:

Նորին Ս. Օծությունը հանդուցյալ Պատրիարքի թաղման շիրմի վրա գետնադրված է Ս. Էջմիածնից բերված մի գեղեցիկ, քանդակազարդ խաչքար:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը ազգային գերեզմանատանը այցելում է պատրիարքների, այդ թվում Օրմանյանի, Նարոյանի, մտավորականների, ծանոթ ազգային դեմքերի շիրմները և ընդհանուր «Հոգևոր» արտասանում:

Նույն առավոտ, Ռումելի-Ջիսարի Ս. Սանդուխտ կույս եկեղեցում, պատարագում և քարոզում է Ամենայն Հայոց Հայրապետի զավազանակիր հոգեշնորհ Ս. Պարգև վարդապետ Գևորգյանը:

բեր այցելությունը, խնդրելով նրա հայրական օրհնությունը հաստատության ու սանուհիների վրա:

«Վեհափառ Սեբ»

Գրեթե անհավատալի իրականություն մըն է Ձեռք Վեհափառության շնորհաբեր այցը մեր համեստ երդիկին ներքև:

Ցնծության մեջ է այսօր Գարակյոզյան տունը: Անոր փոքրիկ բնակիչներուն անմեղունակ հոգիներն անգամ երջանկությամբ կ'ապաստան:

Արև բերիք, Վեհափառ, մեր կարոտ սրտերուն, զարթոնք՝ մեր հոգիներուն:

Ձեր սրբազան անձովը մերը եղան օրհնութիւնները մեր սրտերուն խորան Ս. Էշթովանները մեր սրտերուն խորան Ս. Էշթովանները:

Խոնարհաբար կուգանք բարի գալուստ մաղթել, արևշատութիւն մաղթել Ձերդ Վեհափառութիւն, անզուգական Հայրապետ: Ազգովին կհավատանք, որ Ձերդ Սրբութեան անհրաժեշտութեամբ պիտի պայծառանա մեր առաջնորդութեամբ պիտի պայծառանա մեր համայնի, անմահ Ս. Եկեղեցին և կատարաւ համերաշխութեան մեջ մեր սրտերը պիտի լեցվին սիրով ու խաղաղութեամբ:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՎ ՔԱՐՈՉ

Հուլիսի 16-ին, կիրակի, Գումգափուի պատանիստ Մայր Եկեղեցում, հրաժեշտի սուրբ պատարագ է մատուցում և քարոզում Վեհափառ Հայրապետը:

Առավոտյան ժամը 10-ին, Վեհափառ Հայրապետը, Պատրիարքարանի դահլիճից, զգեստավորված, ամպհովանու տակ, «Հրաշափառ»-ով առաջնորդվում է եկեղեցի:

Վաղ առավոտվանից, արտակարգ բազմությունը լցրել է տաճարը, բակը, շրջակայքը ամբողջ:

Ս. Սեղանին նպասարկում են սրբազան, հոգեշնորհ և քահանա հայրեր:

Սուրբ պատարագի երգեցողությունը կատարում է Ստամբուլի բոլոր եկեղեցիների երգչախմբերից կազմված միացյալ խումբը, Հովհաննես Չեքիճյանի ղեկավարությամբ:

Սուրբ պատարագի ընթացքում, «Հայր մեր»-ից առաջ, Վեհափառ Հայրապետը խոսում է իր ներշնչված և պերճիմաստ քահանայի:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՊԱՏՎԻՆ

Երազի նման արագ, բայց բովանդակալից և հուզումնառատ, անցնում էին Ամենայն Հայոց Հայրապետի շնորհաբեր այցելության օրերը Ստամբուլի իր սիրելի ժողովրդի ծոցում, իր հարազատ զավակների այցելության մար, օրհնության մար:

Հուլիսի 16-ի սուրբ պատարագից հետո, երեկոյան, հալ համայնքը պատվում է իր սիրելի Հայրապետին, հրաժեշտի ընդունելություն կազմակերպելով «Պարկ հոթել»-ում:

Ողջերթի պեղանը օրհնում է Վեհափառ Հայրապետը: Ընդունելությանը ներկա են ղեկաւոր Տ. Խաչ, Տ. Սեբուսեան, Տ. Շիրազ, Տ. Կոմիտաս սրբազաններ, Տ. Պարգև վարդապետ Գեորգյանը, Գալֆայան որբանոցի մայրեր, Պարտուգալիայի հյուպատոսը, հայ հաժախներ, հարանվանությունների և մամուլի ներկայացուցիչներ:

Գործադրվում է գեղարվեստական հայտագիր, որից հետո խոսք առնելով, իր օրհնությունն է տալիս Վեհափառ Հայրապետը: Նույն օրը Վեհափառ Հայրապետը ընդունում է այցելությունը Լիբանանից ծանոթ ազգային երկու դեմքերի՝ մեծ շրջա Սեդրակյանի և պր. Օնիկ Ժամպուլյանի, որոնք եկել էին ներկա գտնվելու հանգուցյալ Պատրիարքի հուղարկավորությանը հանուն Լիբանանի հայության:

Նույն օրը Վեհափառ Հայրապետը ընդունում է նաև Հունաստանի հայոց օրինապահ թեմի թեմական խորհրդի ներկայացուցիչին:

Բողոքներից մեկը, մոտալուտ հրաժեշտի խոհերի և զգացմունքների ներքո:

Վեհափառ Հայրապետը օրհնությամբ տալիս է իր հրաժեշտի ողջունը Ստամբուլի հայ համայնքին, խաղաղության, միասնության կոչ անում բոլոր հավատացյալներին և հորդորում խմբվել Եկեղեցու հովանու ներքո, իր գոհունակությունը հայտնում անհախընթեց, խանդավառ ընդունելության համար և իր շնորհակալությունները երկու պետությունների իշխանությանը: Ամենայն Հայոց Հայրապետի հանդեպ ցուցաբերված բարյացակամության և ընծայված դյուրությունների համար:

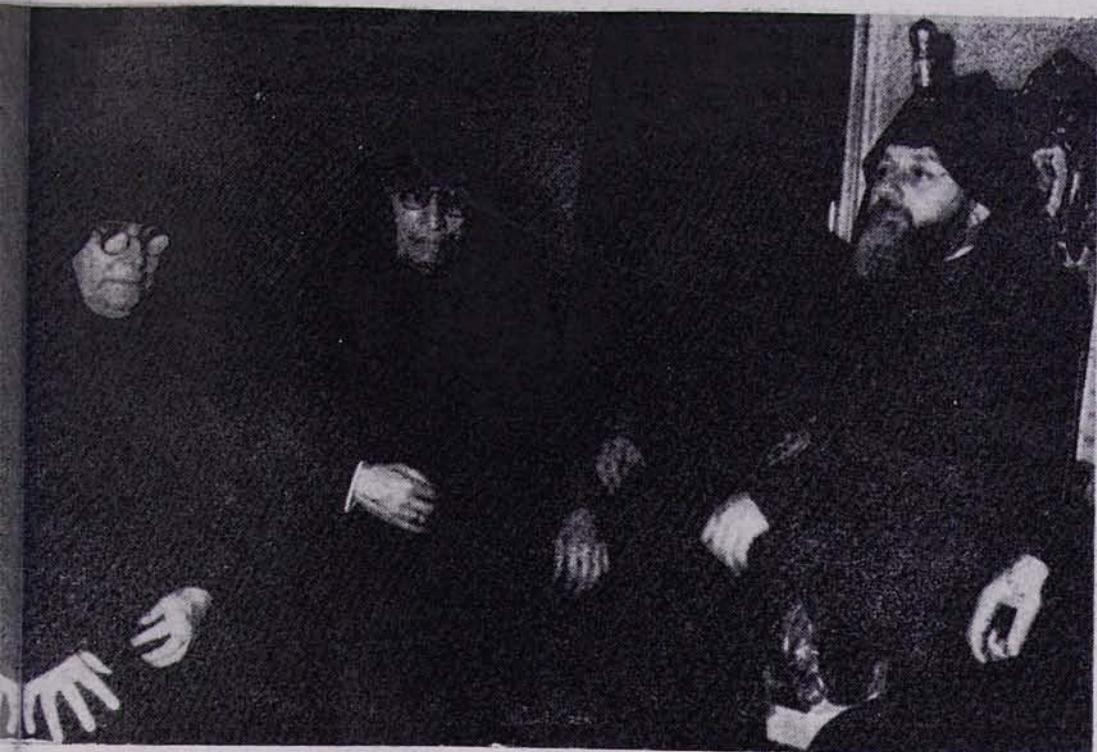
Վեհափառ Հայրապետը վերջում խաղաղություն է ցանկանում ողջ աշխարհին:

Հավատ սուրբ պատարագի, հաղորդվում են հազարավոր հավատացյալներ, որոնք ներկա էին եղել հայրապետական հանդիսավոր սուրբ պատարագին:

Ընդունելության գեղարվեստական բաժնին իրենց սրտագին մասնակցությունն են բերում Ալիս Քիթապճյանը, Պետրոս Գուլումճյանը, Նուրհան Ռուշանը, Վարուժան Արսլանյանը, Սիլվա Զիլպողոսյանը և Պ. Սրապյանը:

Հանուն Կարգադիր հանձնաժողովի, շնորհակալության, երախտագիտության և ողջերթի ջերմ, սրտառու ուղերձ են կարդում Կաթապետ Տեր Ղազարյանը, Ս. Խաչ դպրեմանքի անունից՝ Կարպիս Զամբաքը, ներկաների անունից՝ Յուկո Ահմեյանը:

Ընդունելության ընթացքում, պատրիարքական փոխանորդ արժանապատիվ Տ. Արամ ավագ քահանա Պատմաճյանը աջահամբուրով Վեհափառ Հայրապետին է հանձնում Ստամբուլի հայության նվերը՝ քանդակարդ ոսկյա կազմով մի մատյան, գործ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԳԱԼՖԱՅԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑՈՒՄ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՀԱՅՈՑ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍՈՎ

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԳԱՅԱՅԱՆ ՈՐՐԱՆՈՅԻ ՔՈՒՅՐԵՐԻ ԵՎ ԽՆԱՄԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԵՏ

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ «ԿՈՄԻՏԱՍ» ԵՐԳՉԱԽՄԲՈՎ

Ստամբուլի հայ ոսկերիչների, պատրաստված ոսկերիչ Տիրան Շեկի գլխավորությամբ, վրան հանգուցյալ Պատրիարքի նկարով, հետևյալ մակադրուժյամբ.

«Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ՎԱԶԳԻՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ, ԹՈՒՐԿԻՈՅ ԻՐ ՀԱՐԱԶԱՏՆԵՐԷՆ, Ի ՅԻՇԱՏԱԿ Ն. ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ ԻՍՏԱՄԲՈՒՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԵԱՆ, 1961»:

Ընդունելով Իր զավակների սրտաբուխ նվերը, Վեհափառ Հայրապետը ևս նվիրում է արծաթե քանդակազարդ մի մեծ, գեղեցիկ ափսե, կենտրոնում Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի նկարը, գործ երևանի հայ ոսկերիչների:

Այս ուրախ և հավետ անմոռանալի պահին, Վեհափառ Հայրապետը, որպես հուշանվեր, ակնանկուռ ձեռաց խաչեր է տալիս հոգևորականներին, Էջմիածնում պատրաստված, հայկական ոճով:

Անուհետև Վեհափառ Հայրապետը արտասանում է հրաժեշտի Իր հուզաթաթավ խոսքը.

«Հրաժեշտի այս պահուն, անգամ մը ևս կարոքֆին հուզումի զգացումները, այն հուզումի զգացումները, որոնցում Մեր սիրտը լեցուն եկանք այստեղ երկու շաբաթ առաջ: Նկանք ձեզ մոտ, ու Մեր հարգանքի տուրք և Մեր վերջին ողջույնը բերինք հանգուցյալի հիշատակին, Մեր խղի պարտք կատարեցինք ձեզի հետ մեկտեղ, և ոչ արհամարհելի չափով մը, անշուշտ որ մխիթարվեցանք: Մենք կրցանք այս մխիթարությունը ապրիլ, ամեն բանն առաջ, շնորհիվ մեր պետական իշխանություններու օժանդակության և Մեզ մատուցված օրինական հնարավորություններու: Հատկապես կուգենք շեշտել Մեր գոհունակությունը այսօր անգամ մը ևս՝ դեպի ձեր պետական իշխանությունները, դեպի Թուրք կառավարությունը, որ անմիջապես ընդառաջեց Մեր դիմումին և Մենք եկանք այստեղ: Նվ տակավին ավելին, այստեղ գալիս վերջ, պետական իշխանությունները այնքան ուշադիր եղան Մեր անձին հանդեպ և հարգալի, և մանավանդ այնքան սրտցավ դեպի Հայ եկեղեցին և մասնավորապես հանգուցյալի հիշատակը:

Մենք շատ ուրախ ենք, ինչպես լսեցինք քիչ առաջ, քե՛ պր. Ղազարյանի զեկուցումեն և քե՛ ուրիշ առիթներով ձեր արտահայտություններու ընթացքին, որ դուք, իբրև Հայ եկեղեցվո գավակներ, կվայելեք բարյացակամ վերաբերմունքը պետական իշխանության և գիտցած եք վստահությունը շանի այս իշխանության: Մենք սրտանց կփափագենք, որպես Հայոց Հայրապետը և իբրև Հայ եկեղեցվո Պետր, որ այս հավատարմության զգացումներու վրա անխախտ մնա մահնայն անկեղծությամբ:

Վստան ենք, որ, ինչպես մինչև հիմա, և Մենք շոշափելի կերպով այս դրական արդյունքներ տեսնենք, վստան ենք, որ այսուհետև ձեր պետական իշխանություններն ալ նույն բարյացակամությամբ պիտի վերաբերին դեպի ձեր կրոնական, եկեղեցական կյանքը և այդ կյանքի հետ կապված զանազան լուծելի հարցերը:

Կուգենք քանի մը խոսք ևս ավելցնել իբրև խորհուրդ և իբրև հորդոր, ուղղյալ ձեզի, որ այստեղ եք հավաքված և որ կենդակացնեք մեծ չափով մը, կկարծենք, Ստամբուլի հայությունը: Հետևաբար Մեր հորդորը ուղղված պիտի ըլլա ձեզի և ձեր միջոցով ամբողջ Ստամբուլի հայ հավատացյալներուն:

Մեր առաջին իղծը և փափագն է, որ դուք բոլորդ, այսինքն Ստամբուլի հայ հավատացյալները, համախմբված ապրիլ Ս. եկեղեցվո հովանիին ներքև իբրև բարի Բրիտանյաներ և շարունակեք մշակել ձեր հոգիներեն ներս Բրիտանական առաքիլությունները, կարգապահ ոգի մը, շինարար ոգի մը և ոգի մը նաև հավատարիմ քաղաքացիության դեպի այս երկիրը: Կփափագինք նաև, որ Մեր հավատացյալ գավակները, Ս. եկեղեցվո կամարներուն տակ, ապրին սիրով միաբան: Մեր և միություն հին պատգամ մըն է, հեռավոր ժամանակներե կուգա, բայց պետք է ցավով հաստատենք, թե հաճախ Մեր գավակներու կյանքեն ներս անհրաժեշտ չափով չէ պահպանված այդ սերը և միությունը: Ընդհանրապես լավատես ըլլալով, կգտնենք սպասելի ձեր համայնքին համար, որ այս սերը և միությունը անհրաժեշտորեն պահպանվին, ամրապնդվին: Նվ այս պիտի ըլլա անշուշտ հօգուտ մեր եկեղեցիին, ձեր եկեղեցիին, ձեր համայնքին կյանքին, և նույնիսկ կրնանք ըսել, անհատապես, հօգուտ ամեն մեկիդ: Որովհետև ուղիղ և առողջ մտածելով՝ սիրով միաբան ընկերային կյանքի մը մեջ, անշուշտ որ ավելի հաճելի է ապրիլ: Ավելի ուրախություններու աղբյուր կհանդիսանա այսպիսի կյանք մը, այդ ընկերության ամեն մեկ անդամին համար:

Մենք կուգենք հավատալ, թե մեր եկեղեցվո բոլոր գավակները հոգով, սրտով, զգացումներով առողջ մարդիկ են, իմաստուն են, հեռատես են և բարի:

Մենք մեկ իղծ ունինք իբրև Մայր Աթո՛ւ պանել-պահպանել Հայաստանյայց եկեղեցվո սուրբ և դարավոր կամարներուն ներքև, ճշմարիտ սիրո միություն մը, ավետարանական իմաստով, անխառնակելի և անասան: Այս է, Մեր կարծիքով, մեր եկեղեցվո պատմությունեն եկող թելադրանքը և այս է մեր հոգևոր կյանքի գոյության իմաստը իսկ և գեղեցկությունը բարոյական:

Մենք խորապես հրկվեցանք՝ մոռեն ճանշնալով ձեր եկեղեցական կյանքը: Բազմաթիվ եկեղեցիներ այցելեցինք և ամեն տեղ տեսանք բարեկարգ կացություն մը, շեն և պայծառ եկեղեցիներ հավատալու ժողովուրդով, եկեղեցական օրինական մարմիններով, ժողովուրդի կողմն ընտրված, բաղական խորհուրդներ և հարակից այլ մարմիններ: Հատկապես գովելի կգտնենք ձեր դպրաց դասերը և երգեցիկ խումբերը, որոնց երաժշտությունը վայելեցինք ոչ միայն եկեղեցիներում մեջ, այլ զանազան առիթներով ևս:

Այս բոլորը խորապես գնահատելի են և շնորհավորելի և պատիվ կբերեն Ստամբուլի

մեր հավատացյալներուն: Ուրախությամբ այցելեցինք նաև քանի մը կրթական հաստատություններ, ինչպես Գալֆայան հաստատությունը, և տեսանք բարի աշխատանքը աստվածասեր փայրերուն, Ս. Փրկիչ հիվանդանոցը, Գարակյոզյան ուրբանոցը, որոնք նույնպես պատիվ կբերեն այս համայնքին և որոնք գուրգուրանքի առարկա են ոչ միայն ձեր, այլ ամբողջ հայությանը»:

Ընդհանուր ծափերի և խանդավառ ցույցերի մեջ, Վեհափառ Հայրապետը հրաժեշտ է առնում իր սիրելի ժողովուրդից, օրհնելով բոլորին և բարեմաղթելով. «Մնացե՛ք բարով, մնացե՛ք խաղաղությամբ»:

ԱՄՆԵԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԱՆԳԱՐԱՅՈՒՄ ԱՅՅԵԼՈՒՄ Է ԹՈՒՐԺԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԶՈՐԱՎԱՐ ԶԵՄԱԼ ԳՅՈՒՐՍԵԼԻՆ

Հուլիսի 17-ին, երկուշաբթի, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը Անգարայում այցելում է Թուրքական Հանրապետության Նախագահ Նորին Վսեմություն զորավար Զեմալ Գյուրսելին:

Պաշտոնական այս այցելության ժամանակ, Ամենայն Հայոց Հայրապետին ուղեկցում են Տ. Կոմիտաս եպիսկոպոս Տեր-Ստեփանյանը, գավազանակիր Տ. Պարզե վարդապետ Գևորգյանը և պատրիարքական փոխանորդ Տ. Արամ ավագ քահանա Պատմաճյանը:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը, իր հետևորդներով, ժամը 9.15-ին ժամանում է Անգարայի էսենբողազի օդանավակայանը:

Հանուն Կառավարության Նախագահի, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին դիմավորում և բարի գալուստ է մաղթում արտաքին գործավարության պրոտոկոլի տեսուչ Սուլհի Տիշլիօղլուն: Վեհափառ Հայրապետին դիմավորում են նաև Սահմանադիր ժողովի անդամ օրիորդ Հերմինե Գալուստյանը, սովետական դեսպանատան երեք ներկայացուցիչներ և հայ գաղութը:

Հանրապետության Նախագահը երկու պաշտոնական ինքնաշարժ է տրամադրում Վեհափառ Հայրապետի և Նրա շքախմբի համար:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը օդանավակայանի պատվո սրահում կարճ հանգստանալուց հետո, ժամը 10-ին այցելում է Անըթ Կապիր, Թուրք Հանրապետության առաջին Նախագահ Աթաթուրքի դամբարանը: Երկու զինվորներ կրում են Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի կողմից հուշարձանի վրա դեղնադրված ծաղկեպսակը, «ՎԱՋԿԵՆ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄՆԵԱՅՆ ՀԱՅՈՑ» մականգրությամբ: Վեհափառ Հայրապետը ստորագրում է այցելուների պատվո մատյանում:

Ժամը 10.30-ին, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը Զանգաշայի ապարանքում այցելում է Պետության և Կառավարության Նախագահ Նորին Վսեմություն զորավար Զեմալ Գյուրսելին:

Ամենայն Հայոց Հայրապետի և Վսեմաշուք Նախագահի միջև տեղի է ունենում ջերմ և հարգալիք զրույց:

Ընդունելությանը ներկա են Կոմիտաս սրբազանը, Պարզե վարդապետը, պատրիարքական փոխանորդ Տ. Արամ ավագ քահանան, Սահմանադիր ժողովի անդամ օրիորդ Հերմինե Գալուստյանը, պր. Կարապետ Արաճաճյանը և պրոտոկոլի տեսուչ Ս. Տիշլիօղլուն: Թարգմանչի պաշտոնը կատարում է օրիորդ Հերմինե Գալուստյանը:

ԱՆԳԱՐԱՅՈՒ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ՈՂՋՈՒՆՈՒՄ Է ՎԵՀԱՓԱՐ ԱՅՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հուլիսի 17-ի կեսօրին, Անգարայի փոքրաթիվ հայ գաղութը, Վեհափառ Հայրապետի բարձր պատվին, Անգարայի Քրուվար Պալատ հյուրանոցում, կազմակերպում է ջերմ ընդունելություն:

Սեղանի վրա Վեհափառ Հայրապետը հետաքրքրվում է Անգարայի հայ գաղութի

կյանքով: Այս երջանկաբեր առիթով, Սահմանադիր ժողովի անդամ օրիորդ Հերմինե Գալուստյանը կարդում է զգալուն սրտով և անկեղծ զգացմունքներով բարախուն հետևյալ գեղեցիկ ուղերձը, Թարգմանը հանդիսանալով Անգարայի հայության ջերմ զգացմունքների:

«Վեհափա՛ռ Տեր.

Թուրք Հանրապետության բաբախուն սըրտին՝ Անգարայի մեջ, մեր Պետության Վսեմաշուր նախագահին՝ զորավար Զեմալ Գյուրսելի հետ Ձերդ Վեհափառության տեսակցությունը, մայրաքաղաքիս սակավաթիվ հայ բնակչության պարզեամբ է Ձեր օրհնաբեր ներկայության արժանանալու բացառիկ ու թանկագին պատեհություն մը, որ հավետ պիտի հիշվի իբր պատմական բարեբաստիկ եղելություն մը:

Տասնյակ մը տարիներ առաջ, քանի մը հարյուր անդամների բաղկացյալ այս փոքրիկ հավաքականությունը մեծ հույսերով և ուրախությամբ փութացեր էր դիմավորելու Թուրքիո հայոց նորընտիր Պատրիարքը, երջանկահիշատակ Գարեգին Արքեպիսկոպոս խաչատուրյանը, իր Անգարա այցելության առթիվ: Իսկ այսօր, Թուրքիո բովանդակ հայության հետ անկապ թեև իր սրբակյաց, խորասուտ և անձնվիր կրոնական պետին կողմուր, բայց Ձերդ Վեհափառության սփոփարար այցելության շնորհիվ իր տրամությունը կմեղմանա հոգեկան վերազարթնումի մը պիտակցությամբ: Յուրաքանչյուր անհատ կզգա, թե առանձին չէ, այլ բարոյապես մաս կկազմե ժամանակին ու միջոցին մեջ տարածուն մեծ ամբողջի մը, որուն խորհրդագիշխը կհանդիսանա Ձերդ Ս. Օծությունը, հայուն միակ լուսակեղորնին՝ Ս. էջմիածնին Վեհափառ Գահակալը:

Մինք, Թուրքիո հայերս, երազ մը ունինք: Երիտասարդ Թուրք Հանրապետության գաղափարներով սնած, յուրացուցած ենք հանճարեղ Աթաթուրքի համամարդկային եղբայրության իդեալը, որ կխտանա «Հայրենիքի մեջ խաղաղություն, աշխարհի մեջ խաղաղություն» նշանաբանին մեջ: Ու կխորհինք, թե Հայ Ազգը կրնա այս ուղղությամբ համայն աշխարհի օրինակ հանդիսանալ, քաղաքական ամեն տեսակ պայմաններու տակ ապրելով հանդերձ, այդ պատահականություններին վեր, կրոնական, բարոյական ու

մշակութային հիմերու վրա ստեղծելով կատարյալ միություն մը: Գիտենք, թե «Հայոց այս պայծառ ապագան» Ձերդ Վեհափառության ալ մեծ տեսականը կկազմե. մեր ամբողջ էությունը հաջողություն կմաղթենք Ձեր բարձր առաքելության ու կհավատանք, թե Մայր Աթոռի աննկուն ջանքերուն շնորհիվ օր մը ամեն հայու համար պիտի բոցավառի Ս. Լուսավորչի անմար կանթեղը:

Վեհափա՛ռ Տեր, Ձեր երանալիտ ներկայությունը հոգեկան այնքան մեծ հրճվանք ու բավարարություն պատճառած է Անգարայի հայության, որ մեր սրտերը կզեղուն անսահման երախտագիտությամբ և սիրո ու նվիրումի ամենաջերմ զգացումներով է, որ երկար, քաջառողջ ու բազմաբեղուն կյանք մը կրարեմաղթենք Ձերդ Ս. Օծության ու խոնարհաբար կհամբուրենք Ձեր Ս. Աջը՝

Վեհափառ Հայրապետը զգացված տոնով պատասխանում է օրորող Գալուստյանի խոսքերին, հայտնելով իր հայրապետական ուրախությունն ու գոհունակությունը, հորդորելով բոլոր ներկայներին, որ Թուրքիայում և կառավարության ղեկավարների մոտ, «իբր շինարար, աշխատող և հավատարիմ ճանչցրված ասր, ա՛յլ ավելի զնախառնի և օգտակար դառնալ Ձեր երկրին: Հոգեկան այս մխիթարությամբ է, որ պիտի բաժնվինք այս փառաֆեն: Ձեր փառաբանական պարտականություններու կողմին, մի՛ մոռնալ նաև ձեր եկեղեցին»:

Ժամը 13-ին, Անգարայի սովետական ղեկավանառանը, կազմակերպվում է ընդունելություն Վեհափառ Հայրապետի պատվին:

Այնուհետև, փոքր հանգստից հետո, Վեհափառ Հայրապետը ընդունում է Անգարայի և այլ շրջաններից՝ Կեսարիայից, Դիարբեքից, Ամասիայից և Իսկենդերունից եկած հավատացյալներին, որոնք համբուրում են Նրա Ս. Աջը:

Երեկոյան ժամը 18.45-ին, Վեհափառ Հայրապետը ինքնաթիռով վերադառնում է Ստամբուլ:

ԱՅՑՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՏԵՍԱՐԺԱՆ ՎԱՅՐԵՐԻՆ

Հուլիսի 18-ին, երեքշաբթի, Անգարայից Ստամբուլ վերադառնալուց հետո, Վեհափառ Հայրապետը այցելում է Դովմապահչեի պալատը, զորն հայտնի ճարտարապետ Պալլադինի, ԺԺ դարի կեսերին:

Վեհափառ Հայրապետը պաշտոնապես առաջնորդվում է պալատի բոլոր մասերը, ընդունելության սրահները, թագադրության չահլիճները, սուլթանական աշխատասենյակները, ննջարանները: Ամենուրեք Վեհափառ Հայրապետին տրվում են բացատրություններ: Վեհափառ Հայրապետը ծանոթանում է նկարչական բազմաթիվ գլուխ-

գործոցների, այդ թվում նաև Հովհաննես Այվազովսկու մի քանի տասնյակ նկարների, որոնք զարդարում են պալատի զանազան զահլիճները:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը այցելում է Գարեբի մզկիթը, հին հունական մի եկեղեցի, ուր վերջերս հայտնաբերվել են հրաշալի խճանկարներ:

Ապա Նորին Վեհափառությունը լինում է Սուլեյմանիե մզկիթում, որը համարվում է Ստամբուլի ամենաշքեղ մզկիթը, ճարտարապետական մի կոթող, գլուխ-գործոցը հայազգի մեծանուն ճարտարապետ Սինանի:

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՀԱՅ ՄՏԱՎՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒԹՅԱՆ ՄԵՄԱՐԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՆ
ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԲԱՐՁՐ ՊԱՏՎԻՆ

Հուլիսի 18-ին, երեկոյան ժամը 17-ին, «Պարկ հոթել»-ում, Ստամբուլի հայ մտավորականությունը Վեհափառ Հայրապետի պատվին կազմակերպում է ընդունելություն, որին ներկա են լինում քաղաքի բոլոր հայկական վարժարանների տեսուչները, ուսուցիչները, ինչպես նաև գրագետներ, արվեստագետներ, երաժիշտներ, երգիչներ և նկարիչներ:

Վեհափառ Հայրապետին ողջունում է նախ Ուսուցչաց միության երկրորդ ատենապետ ղուկտ. Մանտին Աքսան, «որ ներկայացուց հայ մտավորականության կապը հանդեսի Ս. էջմիածնի և անոր Գահակալին»:

Այնուհետև, հանուն Ստամբուլի հայ ուսուցչության, հանդես է գալիս համալսարանի դասախոս և ավագ ուսուցիչ Հրանտ Տեր Անդրեասյանը, որը խոսում է մտավորականի դերի մասին և ողջունում «Վեհափառին մեջ խտացումը մեր սրտին և հոգեկան կապին հանդեսի Ս. էջմիածնին, որ խարխալն է հայ հավատքին»:

Այնուհետև գործադրվում է բովանդակալից գեղարվեստական մի հայտագիր:

Վ. Կոմիկյանը խոսում է Ստամբուլի հայ գրական շարժման մասին: Ուսուցչուհի տիկին Մեսրոպյանը, հանուն Ստամբուլի մտավորական բնտրանու, Վեհափառ Հայրապետին է նվիրում արծաթյա մի գեղեցիկ ծաղկաման:

Օրիորդ Արուսյակ Ռուշանը արտասանում է «Պարտեզ» մանկական ամսագրի խմբագիր Ատրինե Տատրյանի Վեհափառ Հայրապետին ուղղված հետևյալ ձևը.

Բարի՛ եկաք, Վեհափառ:
Առաքածի մշտավառ
Վեհ գազաթեն արեփառ,
Գարուն բերիք հուսավառ:
Եվ լուսաշող էջմիածենեմ,
Մեր հայ փառքին խորհուրդեն,
Օրհնությունով խնկաբույր,
Անդորր բերիք կենսաբույր:

Բարի՛ եկաք, Վեհափառ:
Աղբյուրներեն մեր վարար,
Այգիներեն հովասուն,
Նոր ավիշով միշտ զեղուն,
Ժպիտ բերիք հուսատու,
Խաղաղությամբ լուսատու:

Թողե՛ք մենք այ մեր սրտեն,
Դեռ պատանի մեր խանդեն,
Բռն-բռն ցանենք Ձեր համբուն,
Ձեր օրհնաբեր ձեռքերուն

Համբույրովը ջերմացած,
Ձեր աղոթքով սրբացած,
Մե՛ր կարովը, մե՛ր սերը,
Մե՛ր հավատը, մե՛ր հույսը:

Եվ վստան եմք, կիսայտաք,
Երբ Ձեզ ըսենք մշտածագ,
Արև բուրդ մեր լեզվով,
Հազարդարյան օրհներգով,
Մեր ոսկեղենի բարբառով,
Որով մեծցանք ժպետով
Մեր պապերուն հեռքերով:

Երթա՛ք բարով, Վեհափառ...
Ջահերն ջահովդ մնան վառ:
Ինչ որ մեզի բողոցիք,
Մեզմե ավելի կտանիք
Խոստում, գարով ու համբույր,
Հոգիներեն մեր մահուր:

Երթա՛ք բարով, Վեհափառ...:

Ընդհանուր ծափերի մեջ Վեհափառ Հայրապետին մատուցվում են նաև ծաղկեփնջեր գրագիտուհի տիկին Հայկանուշ Մառքի, դերասան Եղվարդ Երեցյանի, երաժշտագետ պրոֆ. Արխաղոմ Գավաֆյանի, նկարիչ Վարդ Հազրըյանի կողմից, հանուն Ստամբուլի իրենց մտավորական շրջանակների:

Այնուհետև, խանդավառ և ջերմ մթնոլորտում, խոսք է առնում Վեհափառ Հայրապետը և նախ իր շնորհակալությունն է հայտնում այս հանդիպման և «այն քաղցր խոսքերուն համար, որոնք ուղղվեցան Մեզի հայ մտավորականության ներկայացուցիչներուն կողմեն»:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը խոսում է Պոլսի հայ գրականության և արվեստի բնագավառներում անցյալի մեր մեծանուն մտավորականների մեզ ժառանգ թողած արժանավոր գործերի մասին, որոնք «մեր գրականության փառքը կկազմեն, մյուս մեծերու կողքին», և հորդորում է Ստամբուլի գրական նոր սերնդին՝ շարունակել այդ գրական ավանդությունը, առաջ ընթանալ «այն լուսավոր հանապարհեն և հասնիլ այն բարձունքներուն, ուր հասան ձեր նախնիք»:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը ավելացնում է.

«Մենք կուզեինք քանի մը խոսք ևս ավելցնել, շեշտել այն շինարար դերը, այն դաստիարակիչ դերը, որ հայ մտավորականը ընդհանրապես՝ ունուցիչ, գրագետ, լրագրող, բանաստեղծ, արվեստագետ, գիտնական, կրթական և պետ է ունենալ այն ժողովուրդի

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ԱԹՈՈՒԱՆԻՍՅ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒ «ԳՈՂԹԱՆ» ԵՐԳՉԱՆՄԱՐՈՎ

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՍՈՒՐԲ ՓՐԿԻՉ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՎԱՆԿԱՆՑՈՒՄ

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԵՏ

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՎԻՆՆԱՅՈՒՄ, ԱՐԲԱՀԱՅՐ ՀԱՊՈԶՅԱՆԻ, Տ. ՄԵՍՐՈՊ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ
ԵՎ ՊՐ. ՍԱՐԳԻՍ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆԻ ՀԵՏ

ծոցին մեջ, ուր ծնած է և որուն մեջ կապ-
րի: Կխորհինք, թե այն ատեն միայն մտավո-
րականը արժանի կդառնա իր կոշումին և
կրնա իր կյանքին իմաստ մը տալ: Արդեն
մտավորականի գաղափարը կարելի չէ ըմ-
բռնել զուտ անհատական իմաստով: Եթե
մարդիկ առանձին ապրեին, ոչ ոք կրնար
մտավորական ըլլալ:

ՎԵՀԱՓԱՌ ԶԱՅՐԱՊԵՏԸ ՊԱՏՎՈՒՄ Է ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ ԶԱՅՐԵՐԻՆ

Հուլիսի 18-ին, երեկոյան ժամը 20-ին,
Բանկալթըի Մխիթարյան վարժարանում,
Վիեննական միաբանության մեծավոր Հ.
Սարգիս վարդապետ Բարոյանը և միաբանու-
թյունը, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրա-
պետի պատվին կազմակերպում են ընդունե-
լություն, որին ներկա են լինում նաև Ստամ-
բուլում հայ կաթոլիկ հասարակության վի-
ճակավոր Քիրեճյան գերապայծառը, ընկե-
րակցությամբ շորս հայ կաթոլիկ վարդա-
պետների և Վենետիկի Մխիթարյան հայրե-
րից երկու հոգու:

Նորին Ս. Օծության պատվին տրված եղ-
բայրական այս ընդունելության ներկա են
լինում նաև Մխիթարյան սանուց միության
վարչության անդամները և հայ մամուլի ներ-
կայացուցիչներ:

Սիրալիր խոսակցություն է տեղի ունենում
Վեհափառ Հայրապետի, Նրա շքախմբի, Քի-
րեճյան գերապայծառի և միաբանության մի-
ջև, ջերմ մթնոլորտում:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդ-
վում է վարժարանի սեղանատունը՝ սեղանը
օրհնելու: Հ. Սարգիս Բարոյանը ողջունում է

Մտավորական ըլլալ կենդանակե ֆունկսիոն
մը ունենալ կյանքի մեջ և ազդել իր շրջապա-
տին վրա: Կխորհինք, թե այս գիտակցությու-
նը երբեք չէ պակասած ձեզմե: Պետք է ներ-
շնչվի ժողովուրդին և ալ ժողովուրդին:
Անհեռատես և կեղծախախտ ձգտումները
երբեք օգուտ չեն կրնար բերել ոչ նկեղեցիին,
ոչ կրթական գործին, ոչ ալ ժողովուրդին:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի այ-
ցելությունը Մխիթարյան վարժարանից ներս,
«առնոր համար, որ պատիվ քրած էր իրենց և
չէր մերժած իրենց հրավերը»:— «Զեր ար-
ժանավոր և բարի անձը կաղոթենք, որ եր-
կար կյանք ապրի և Զեր օրհնաբեր հովանին
միշտ տարածվի հայ ժողովուրդի բոլոր զա-
վակներուն վրա»,— եզրակացնում է վարդա-
պետը:

Ընդունելության ընթացքում Վեհափառ
Հայրապետը, իր պատասխան ողջույնի խոս-
քում, հայրապետական իր գոհունակությունը
և ուրախությունն էր հայտնում, որ «Ստամ-
բուլի մեջ պատեհությունը կունենա Մխի-
թարյանց հարկը այցելելու, իր սիրտ ողջույնը
և օրհնությունը բերելու մեր բազմադարյան
սուրբ տաճարներեն, մեր Հայրենի երկրեն,
մանավանդ ողջույն և օրհնություն Օշականի
Մեծ Սուրբի գերեզմանեն»:

Ճաշից հետո Վեհափառ Հայրապետը գո-
հունակությամբ հրաժեշտ է առնում Մխի-
թարյան հայրերից, մի անգամ ևս օրհնելով
կրթական այս հաստատությունը և նրա մշակ-
ներին:

ՎԵՀԱՓԱՌ ԶԱՅՐԱՊԵՏԸ ՀՐԱԺԵՇՏ Է ԱՌՆՈՒՄ ՍՏԱՄԲՈՒԼԻՑ

Հուլիսի 19-ին, շրեքշաբթի, Վեհափառ
Հայրապետը իր ամբողջ օրը անց է կացնում
հյուրանոցում, զբաղված մի շարք տեսակ-
ցություններով և մեկնման նախապատրաս-
տական աշխատանքներով:

Նորին Ս. Օծությունը հյուրանոցում ըն-
դունում է այցելությունը Ստամբուլի հայ
ավետարանական համայնքի պետ պատվի
Վահան Խարբությունի և իր օրհնությունն է
տալիս հայ ավետարանական համայնքին:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ «ՊԱՐԿ ՀՈԹԵԼ»-ՈՒՄ

Հուլիսի 19ին, երեկոյան ժամը 20-ին,
«Պարկ Հոթել»-ում կազմակերպվում է ողջ-
երթի ընդունելություն Վեհափառ Հայրա-
պետի բարձր պատվին, հայ հոգևորակա-
նության և թաղական խորհուրդների անու-
նից:

Հրաժեշտի սեղանը օրհնում է Վեհափառ
Հայրապետը: Ս. Խաչ դպրեվանքի տեսուչ
հոգեծնորհ Տ. Շահան վարդապետ Սյամ-
յանը կարդում է գեղեցիկ մի ուղերձ Ստամ-
բուլի հայ հոգևորականության անունից,
հայտնելով բոլորի որդիական ջերմ զգաց-
մունքներն ու նվիրումը, կրախտագիտու-

թյունն ու շնորհակալությունը Մայր Աթոռ
Ս. Էջմիածնին և նրա արժանավոր Գահա-
կալին:

Դոկտ. Գևորգյանը իր ողջերթի խոսքում
թարգմանն է հանդիսանում Ստամբուլի բո-
լոր թաղական խորհուրդների անդամների
կրախտագետ զգացմունքներին:

«Եկաք, — ասում է դոկտ. Գևորգյանը, —
կուսավորչի կանթեղի լույսը սփռելու Զեր
հոտին և մոտեն տեսաք, թե Զեր ժողովուր-
դը ինչպես ջերմությամբ կապված է իր հա-
վատքին և հավատքի կեդրոն Ս. Էջմիա-
ծնին»:

Այնուհետև վեհափառ Հայրապետին ներկայացվում է մարմարե մի քար՝ օրհնելուց և ստորագրելուց հետո ղեկեղեղու համար Ղալաթիայի նորաշեն եկեղեցու հիմքում, որպես հիմնաքար:

Բաժանման ժամն է արդ: Ուր Ոսթի վրա է վեհափառ Հայրապետը: Ուր քի ն կանգնում բոլոր ներկաները հուզված: Ցնծազին ծափողոյնների տակ, խանդավառ մթնոլորտի մեջ, խոսք է առնում վեհափառ Հայրապետը՝ տալու իր վերջին հայրապետական պատգամն ու հայրական օրհնությունը:

Իր պատգամի սկզբում վեհափառ Հայրապետը անդրադառնում է քիչ առաջ օրհնաձև մարմարե քարին, որը հիմնաքարն է հանդիսանալու նոր եկեղեցու, որով և ապագայացվում է «մեր եկեղեցվա կենդանությունը, մեր ժողովուրդի հավատքի գործությունը, ինչ որ մեր սիրտը մխիթարությամբ կլեցնե»:

Այնուհետև վեհափառ Հայրապետը ոգևորվում է հիշատակը հանգուցյալ Պատրիարքի, «որ իր կյանքով և գործունեությամբ, իր սիրով դեպի մեր եկեղեցին և դեպի մեր ժողովուրդը իր նվիրումով, իր հոգիի ազնվությամբ և իր գրական վաստակով կարևոր տեղ մը գրավեց մեր եկեղեցիին և գրականության մեջ մեր դարաշրջանին»:

Ապա վեհափառ Հայրապետը շարունակում է.

«Կիսրահին, քե մեծագույն հարգանքի և երախտագիտության ապացույցը պիտի տամ, եթե—մանավանդ դուք, ստամբուլահայությունը—գիտեմք սիրո և միասնականության ոգիով և ճշմարիտ եկեղեցական վեր՝ զգացումներով տոգորված, ձեր եկեղեցական կյանքը կազմակերպել և վարել խաղաղ և ծաղկումի, շինարար աշխատանքի հանապարհով, առաջին հերթին, նույն սիրո միաբանության ոգիով, բնութիւնով արժանավոր հաջորդ մը իբրև Պատրիարք հայոց Թուրքիա»:

Այս ալ Մեր իղձն է և Մեր քելադրանքը, ինչպես քանի մը օր առաջ ընդգծեցինք, դուք, շատ սիրելի՛ և հարազատ զավակներ Մեր, և ամբողջ Ստամբուլի հայությունը, Մեզ շրջապատեցիք բացառիկ սիրով, հարգանքով և շատ շնորհակալ ենք և խորապես զգացված, զորացած իբրև Հայոց Հայրապետ, որովհետև մեր ուժը մեր հավատացյալներու հոգիին մեջ է, մեր եկեղեցին հոգեւոր իրականություն մըն է: Մենք խորապես մխիթարված ենք, բայց վստահ եղեմք, որ Մենք պիտի վշտանանք, եթե Մեր երթալեն հետո այդ սիրո և միության ոգին ձեր մեջ

չպահպանվի: Հույս ունենեմք, որ դուք միշտ զՄեզ ուրախ պիտի պահեք:

Ավելի խորացնելով այս միտքը, արդեն մեր եկեղեցվա գոյության իմաստը մեր ժողովուրդի կյանքին մեջ ուրիշ բան չէ, եթե ոչ սիրո, միության և խաղաղության ոգին պահպանումը կյանքի մեջ»:

Ապա վեհափառ Հայրապետը Ստամբուլի հայ համայնքին տալիս է իր սիրո, խաղաղության և եղբայրության ֆրիստոսական պատգամը: «Ուր չկա սեր, միութիւն և խաղաղություն, այնտեղ փաստորեն չկա ֆրիստոնեություն»,— ասում է վեհափառ Հայրապետը և ապա շարունակում.

«Եթե ճշմարիտ ֆրիստոնեական սիրո, միության, խաղաղության ոգին մեր մեջ խորապես արմատացած ըլլար, մեր եկեղեցական կյանքի վերջին տագնապներն ալ խնայված կըլլային: Աղոթենք հետևաբար, որ Աստված ձեզի իր յուշով առաջնորդե և մենք տեսնենք այդ փրկարար յուշը: Եվ քայլենք այդ ուղիղ ճանապարհով, որպեսզի ճշմարտապես աշխատենք մեր կյանքի, մեր հոգեւոր կյանքի շինության, ամրացման և ծաղկման համար: Ամեն մեկս մեր ուժերու շափով օգնության ձեռք երկարենք եղբայրաբար, միասնաբար, որպեսզի մեր եկեղեցվա շենքը ոչ միայն շտկարանա, այլ գորանա: Ահա այս քանի մը հորդորները կուզենք ձեզի բողոք, որպեսզի այս իրողությանց յուշին տակ դուք աշխատեիք և յուժենիք հնարավոր շափով արագ կերպով ձեր եկեղեցական, կազմակերպական կարևոր հարցերը, որոնք ձեր առջև կ'դրվին Գարեգին Պատրիարքի վախճանումով:

Երջանիկ պիտի ըլլանք Մենք այն օրը, երբ յսենք, քե Ստամբուլի հայությունը կարողանա, պետության համաձայնությամբ, իր նոր գահակալը ունենալ այս պատմական Պատրիարքական Աթոռին վրա և երջանիկ զգացումներով գեղուն, Մենք Ս. Էջմիածնեն պիտի շնորհավորենք ձեր նորընտիր Պատրիարքը և պիտի օրհնենք անգամ մը ևս զձեզ բոլորդ»:

Վեհափառ Հայրապետը հրաժեշտի իր խոսքի և պատգամի վերջում իր գոհունակությունն է հայտնում հանուն Թաղական խորհրդի արտասանված ողջերթի սրտազեղ ու անկեղծ արտահայտությունների, որոնց մեջ «նույնքան գեղեցիկ զգացումներ կային և հավատարմության ոգի դեպի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Այդ ալ Մեզ համար խորապես մխիթարական է: Ամեն անգամ ընդգծեցինք և նորեն ևկրկնենք, որ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը հոգեւոր բարոյական միակ ուժն է, որուն գերազույց հովանին տակ կապրինք ավելի քան 16 դարերն ի վեր»:

Այս Անցյալ մըն է, որ պատկառանք կաղեւնացած աշխարհի վրա և Ս. Էջմիածինը նախապես անհատական կազմի իսկ մեզի պարզեցնելով իսկապես աստվածակառույց արքայուն ձգտել է, հիմնարկություն մը սրբազան, որուն ամենա կապված է մեր եկեղեցվո ամբողջ ապրանքային, մեր ժողովուրդին ամբողջ ապրանքային և ամբողջ մշակույթը: Մեր Բարձրագույնության վավերականությունը այնքանով կենդանի է: Առանց Ս. Էջմիածնի, Հասարակական Սոցիալական եկեղեցին կհորձանքներ իր Բարձրագույնության վավերականությունը, կհորձանքներ նշանակալից աստվածային շնորհները, որոնք մեր վրա կտարածվել են Լուսավորչի կանքի լույսով: Այս հոգևորական մեծ նշանակությունը մեր կյանքին իսկ մեզ և մեր ապագայի գրավակներ:

Մենք, սիրելիներ, կվերադառնանք դեպի Ս. Էջմիածին, կվերադառնանք բազում խորապարտություններով, զորս ունեցանք այստեղ, խոստովանելով գեղածածկալ այս ամբողջ վրա, Բարձրագույններ, որոնք փառքներ են հոգևորձանքներ, ձեռքներ, ձեռքներ, ձեռքներ, ձեռքներ, ձեռքներ: Մենք զանգ երբեք պիտի չմոռնանք, շատ հաճախ պիտի հիշենք այս վայրերը, ձեռքներ և գուցե այսպիսի առիթներով միայնակ Մեր աշխարհը նորեն փառք արժանանալով պիտի լեցվին: Այն զգացումները, որ

որոնք ծաղկեցան մեր հոգիներուն մեջ այս 18 օրերու ընթացքին, իրենց հետքեր պիտի թողուն անհրաժեշտ: Եվ մենք կկարծենք, թե Բարձրագույն սիրով և այս փառք զգացումներուն մեջ մեր երջանկության աղբյուրը պիտի գտնենք և փառք պիտի տանք Աստուծո, որ Մենք առիթը ունեցանք այստեղ այցելելու, հանձնալու զանգ և սիրելու զանգ: Այստեղ հավանված են հոգևոր հայրեր, քաղական խորհուրդի անդամներ և այլ ներկայացուցիչներ զանազան եկեղեցական մարմիններուն, որ ղեկավարությունը կկազմեն Ստամբուլի հայությանը, հետևաբար հարազատ և նշանակալից ներկայացուցիչներ են և այս ժողովուրդին: Ձեզի կուգեինք բաշխել անգամ մը ևս Մեր սրտեն բխած օրհնությունները, բարի մաղթանքները և ձեր միջոցով կուգեինք, որ այս օրհնությունները և մաղթանքները բաշխվեն Ստամբուլի մեր ամբողջ ժողովուրդին: Թող Աստուծո հովանին տարածվի մեր բոլոր եկեղեցիներուն և Ստամբուլի համայն հայ հավատացյալ ժողովուրդին վրա: Ապրեցե՛ք, զարգացե՛ք և ծաղկեցե՛ք ի փառս Աստուծո և ի փառս հայ ժողովուրդին:

Մնացե՛ք խաղաղությամբ, մնացե՛ք խաղաղությամբ:

«ՀԱՅ ՀՈԳԻՆՆԵՐԸ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԻ Ս. ՄԵՌՈՆՈՎ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՎ ՎԳՆԻՆՆԵՐԸ,
ԶՄԵՋ ԱՌԻՆՔՆԵՆ ԸՆԴԱՆԱԲԵՐՈՒՄ ԿԵՐԶ, ՎԵՆԱԲԱՆՈՒՄ ԿՄԵԿՆԻ»
(«Ժամանակ» օրաթերթ)

Հուլիսի 20-ին, հինգշաբթի առավոտ, Վեհապետ Հայրապետը մեկնում է Ստամբուլ:

Մեկնումից առաջ, ժամը 10-ին, Նորին Ս. Օծուխյունը առաջնորդվում է Ստամբուլի Զայրոց Թոռանիստ Մայր եկեղեցին, որ աշխատ վաղ հավաքվել է հավատացյալների ու խորհրդի բազմություն:

Վեհապետ Հայրապետը, լուռ ու խոհուն, քաղաքում է ինքնամոխի. «Տե՛ր, ուղե՛ք» մարդկանց մեր և առաջնորդի՝ զմեզ...»: Ապա արդարանալով ժողովուրդին, օրհնում է և հրաշքով ժեշտ առնում, խորապես հուզված:

Հրաշքի իր խոսքում Վեհապետ Հայրապետն ասում է.

«Սիրելիներ և հարազատներ Մեր, դուք բոլոր հոգևոր սպասավորներ Ս. եկեղեցվո և արքայական Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցվո Ստամբուլի:

Մենք առջեմ Մեր ուխտը կատարեցինք այս Ս. Սեղանին առաջ և կվերադառնանք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին՝ Հայաստան: Կրթվելիք ձեզմե բոլորեղ, խորունկ հուզումով:

Մենք մեծապես մխիթարված կբաժնվինք այս գեղեցիկ փառքին, որ բնության հրաշալիքներ են մեկը կհանդիսանա: Ուստի կմեղանք աղբյուր այս փառքին և այս երկրին խաղաղության, բարօրության և հառաչողի մության համար:

Կրթվելիք մեր այս փառավոր սուրբ տաճարներ են խորապես տպավորված և կմնան աղբյուր մեր սուրբ եկեղեցիներուն անասանության, շինության և պայծառության համար:

Կրթվելիք ձեզմե, սիրելիք հոգևոր սպասավորներ մեր սուրբ սեղաններուն, ձեզմե, Շեռեհի սրբազան, տեղապահ Ս. Արամ Բանան և հոգեշնորհ վարդապետ հայրեր և արժանապատիվ Բանան հայրեր, կրթվելիք ձեզմե բոլորեղ լավագույն տպավորություններով և սիրո զգացումներով:

Կրթվելիք ձեզմե, Ս. եկեղեցվո զավակներ Մեր, դուք, որ անսահման խաղաղապետությամբ և ուրախությամբ դիմավորեցիք զՄեզ և տեսաք սպրեցաք Մեզի հետ մեկտեղ, հետևեցաք Մեր փայլուն և ձեր սրտերը բացի այն փառավածային օրհնու-

բյուրներում և շնորհներում, որոնք ձեռք բերված Մեր միջոցով ամենայն հայոց աստվածակառույց Ս. Էջմիածնեն:

Մենք կբաժնվինք ձեզմե մարմնապես, բայց ձեր հիշատակը Մեզի հետ կտանք: Կանաճե՛ք այսուհետև միշտ աղոթող մեր սուրբ սեղաններում առաջ ձեր փառաբանության, երջանկության ու խաղաղության համար: Տիրոջ սուրբ օրհնությունը թող իջնի ձեր վրա և ձեզի հետ ըլլա միշտ օգնական պահապան և առաջնորդ, այժմ և հավիտյան: Թող Տերը կանգուն և միշտ պայծառ պահի Հայաստանայց Առաքելական Ս. եկեղեցին:

Մնացե՛ք բարյավ, մնացե՛ք խաղաղությանը, և «Շնորհ, սէր և խաղաղութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ այժմ և յաւիտեան»: Ամէն:

Ժողովուրդին «Ամեն»-ները կուսվին սրբաբանական և արցունքներ կհոսին,— գրում է «Մարմարա»-ն,— մինչ Վեհափառն ալ, տաճկացած աչքերով և խորապես հուզված, կարտասանե վերջին «Պահպանիչ»-ը և հատկապես կշեշտե.

«Պահեա՛, պահպանեա՛ զԱթոռ Պատրիարքական հայոց Թուրքիոյ», և կիջնի խորանին:

Ողջերթի հանդիսավոր այս խոսքերից հետո, Վեհափառ Հայրապետն ուղղվում է դեպի Եջիզուլի օդանավակայանը, որտեղ Ստամբուլի հայ համայնքը արցունքոտ աչքերով ճանապարհում է իր սիրելի Հայրապետին:

Օդանավակայանի ընդունելությանց պատվո սրահում, Վեհափառ Հայրապետն ընդունում է ողջերթի եկած պաշտոնական անձանց այցելությունները և բարեմաղթությունները: Վեհափառ Հայրապետին ճանապարհում են քույր եկեղեցիների, դավանությանց, հայ հարանվանությանց, դիվանագիտական մարմինների և մամուլի ներկայացուցիչներ:

Ստամբուլի հայ համայնքի եկեղեցական և աշխարհական ներկայացուցիչները ուղեկցում են Վեհափառ Հայրապետին, մինչև ինքնաթիռի սանդուղքը:

Ժամը 10-50-ին, Վեհափառ Հայրապետը, կանգնած ինքնաթիռի կամրջակի վրա, վերջին անգամ օրհնում է ողջերթի եկած բազմությունը, մինչ, բաժանման այս տխուր պահին, ուրախության և գոհունակության արցունքները հուշիկ թափվում են աչքերի վրա:

«Բարի ճանապարհ սիրելի Վեհափառին», «Երկար կյանք Վեհափառ Հայրապետին, նորեն եկեք մեզ մոտ, Վեհափառ Տեր» և այլ արտառու բացականչություններ լսվում

են օդանավակայանում հավաքված բազմության միջից:

«Քիչ վերջ, ժողովուրդին հուզմանալից ցուցներուն մեջ, ինքնաթիռը սուրաց, բարձրացավ և դարձավ անտեսանելի:

Վեհափառ Հայրապետը մեկնած էր, իր հիշատակը թողյով անմոռանալի, մեր սրտերուն մեջ անգամ մըն ալ արժանանալով Մայր Աթոռի սերն ու Ս. Էջմիածնի լույսը,— գրում է «Մարմարա»-ն հուլիսի 21-ի իր համարում:

Վեհափառ Հայրապետը, Եջիզուլի օդանավակայանից մեկնած պահուն, Թուրք Պետության և Կառավարության նախագահ Նուրի Վահմեթյուն զորավար Զեմալ Գյուլսեփին և Ստամբուլի նահանգապետ զորավար Ռեֆիկ Տուգային ուղղում է հետևյալ հեռագրերը.

«ԹՈՒՐԿ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

ԶՈՐԱՎԱՐ ԶԵՄԱԼ ԳՅՈՒՍԵՒՆ

ԱՆԳԱՐԱ

Ձեր գեղեցիկ երկրից բաժանվելիս, Ձերդ Վսեմության հետ անձամբ տեսակցելու առթիվ Մեր զգացած գոհունակությունը մի անգամ ևս հայտնելու բարեխաղությունն ունենեմ:

Հարգելի՛ նախագահ, Ձեզանից բաժանվում եմ գեղեցիկ հիշատակներով:

Բարեմաղթում եմ, որ Աստված Ձերդ Վսեմության առողջություն և բարօրություն պարգևի և Ձեր երկրին՝ հաջողություններ խաղաղության մեջ:

ՎԱԶԳԵՆ Ա

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

«ՆԱՀԱՆԳԱՊԵՏ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԳՈՒՈՒՆ

ԲԱՆԱԿԻ ԶՈՐԱՎԱՐ

ԻՆՑԻԿ ՏՈՒԼԳԱՅԻՆ

ՍՍԱՄԲՈՒ

Գեղեցիկ Ստամբուլից բաժանվելիս, Մեր այնտեղ անցկացած ժամանակամիջոցում Մեր անձի հանդեպ ցուցաբերված հյուրասիրության և ուշադրության առթիվ, խնդում եմ ընդունել Մեր ամենասրտագին շնորհակալությունները և բարեմաղթում եմ, որ Երկնային Տերը Ձերդ Վսեմության պարգևի առողջություն, բարօրություն և հաջողություններ:

ՎԱԶԳԵՆ Ա

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

«Ժամանակ» օրաթերթի խմբագիր և Ստամբուլի հայ մամուլի երիցագույն ներկայացուցիչ պր. Մարտիրոս Գոլը, «Բարյավ երթաք, Վեհափառ» խորագրով խմբագրականում գրում է.

«Սուգի օրով մը եկաք մեզի, Վեհափա՛ռ, մխիթարութիւն ու սփոփանք պարգևեցիք: Մեր սրտերը բերկրութեամբ լեցուցիք և մեր հոգիներուն թոկիչ տվիք: Ձեր հեշտալուր ձայնը, Ձեր լուսաշող դեմքը և Ձեր հայրա-կան խոսքը նոր ավրան ու կենսունակու-թիւն ներարկեցին մեզի: Եվ այժմ,

Բարյա՛վ երթաք Դուք Ս. Էջմիածին, ուր-կե դարերու օրհնութիւնը, Փրկչի Իշման Ս. Սեղանին շնորհները, Ս. Դրիգոր Լուսավորչի լուսը, սեր, մխիթարութիւն և Ձերդ Վեհա-փառութեան գորովագին զգացումները բե-րիք մեզի, բարյա՛վ երթաք:

Վեհափա՛ռ, Դու՛ք, որ կախարդեցիք մեր հոգիները, Դու՛ք, որ հույզ դրիք մեր սրտե-րուն մեջ, Դու՛ք, որ անտեղիտալի հարգանք մը և անվերապահ համակրութիւն ներշնչեցիք Թուրքիո իշխանավոր անձնավորու-թեանց և բովանդակ հասարակութեան,

Դուք, իբր գերագույն խորհրդանշը մեր Հայաստանայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւո միասնականութեան, մեր այս պապենական Եկեղեցւո և հավատքին բովանդակ վեհու-թիւնը և անխորտակելի կենսունակութիւնը, Ձեր բարձր անձին հմայքով և Ձեր մեղրա-ծոր շրթներով ծանոթացուցիք բոլորին և մեր սրտերն ու հոգիները հպարտութեամբ լեցու-ցիք, բարյա՛վ երթաք:

Դու՛ք, Վեհափառ, բարյա՛վ երթաք Ս. Էջ-միածին, ուր Փրկչի Իշման Ս. Սեղանին առջև, հիշեցնէք, թե Թուրքիո մեջ ունիք հարազատ-ներ, որոնց սիրտը միշտ պիտի տրոփե Ձե-զի համար և որոնք միշտ հավատարիմ պի-տի մնան Մայր Աթոռին:

Վեհափա՛ռ Տեք, բարյա՛վ երթաք:

Ձեր մեկնումը, Ձեր գալուստին չափ ան-մոռանալի ու պատմական պիտի մնա մեզի համար, որովհետև մխիթարութիւն, օրհնու-թիւն և շնորհք բերիք մեզի, իսկ մյուս կող-մի ալ ամրապնդեցիք մեր հավատքը ու խրախուսեցիք մեր հոգիները:

Վեհափա՛ռ Տեք, Դուք այցելեցիք մեր եկե-ղեցիները, մեր բարեսիրական հաստատու-թիւնները, մոտեն ու շատ մօտեն ծանոթա-ցաք մեր բարեպաշտ ու հավատալիք ժողո-վուրդին ամեն դասակարգերուն հետ, և հի-մա, երբ կմեկնիք Ս. Էջմիածին, գիտցնէք, որ Ձեզի հետ կտանիք նաև մեր ջերմեռանդ ու սրտաբուխ մաղթանքները՝ Ձերդ Վեհա-փառութեան արեւշատութեան և Հայաստան-այց Առաքելական Ս. Եկեղեցւո անսասան պահպանման համար:

Վեհափա՛ռ Տեք, մենք հավատացած ենք, թե մեր պապերուն սուրբ հավատքը միշտ զեպի լավը և զեպի բարին առաջնորդած է մեզ: Եվ այժմ, անգամ մը ևս այդ հավատ-

քով ներշնչված ու տոգորված, ողջերթ և բարի ճանապարհ կմաղթենք Ձեզի:

Բարյա՛վ երթաք, Վեհափա՛ռ:

Տիկին Լիլի Դուրը, հանուն Ստամբուլի հայ կանանց, Վեհափառ Հայրապետի մեկնման առթիվ իր խորհրդածութիւնների մեջ, «Ժա-մանակ» օրաթերթի նույն համարում, Հրա-ժեշտի խոհերս Վեհափառին» խորագրի տակ գրում է.

«Ստամբուլ Ձեր այցելութիւնը քաղցր ե-րազն էր բովանդակ համայնքիս: Ձեր բարձր ներկայութիւնը վայելել, Ձեր Մեծ Հավա-տավորի շունչը զգալ մեր տաճարներուն մեջ ու մխիթարութիւն գտնել օրհնութեամբ օ-ծուն Ձեր իմաստուն խոսքերովը... և ահա իրականացավ այդ երազը այնքան փայփայ-ված, ուսնապասելի պահու մը մեր մեջ, մեր մոտիկը գտանք Ձեզ, իբր արժանավոր առա-քյալը Քրիստոսի:

Անշափ էր մեր ուրախութիւնը, անսահ-ման էր մեր աղապատանքը հանդեպ այն Վեհափառ Եկեղեցականին, որ հեռավոր երկ-րի մը կհասնի մեզ, իր հետ բերելով նոր խանդ, նոր ավրան և բարձր ներշնչումը քրիստոնեական սիրտ վարդապետութեան:

Արդարև, մարդկային ծովածավալ հոր-ձանք մը ամեն ազգի ու կյանքի ընդառաջ փութաց, միմիայն տեսնելու Ամենայն Հա-յոց Հայրապետին սրբազնասուրբ դեմքը և խանդավառութեամբ ողջունելու Անոր շնոր-հաբեր ներկայութիւնը: Տաճարները արձա-գանք եղան Ձեր տիրապետող ձայնին և հա-վատացյալը երկյուղածութեամբ լսեց հոր-գործներն ու մաղթանքները հայրական... բայց այսօր, արդեն իսկ վերջացավ այդ ե-րազը, ինչպես ամեն գեղեցիկ բան, որ կար-ճատե է ու բաղձալի և Դուք, Վեհափա՛ռ, պիտի մեկնիք այլևս քանի մը ժամեն դեպի Ձեր զահակութեան Աթոռը, որ Ձեզ կսպա-սե հոգեկին:

Ստամբուլահայր երբեք պիտի չմոռնա այն քաղցր օրերն ու ժամերը, զորս ապրե-լու բարեբախտութիւնը ունեցավ Ձեզի հետ, Դուք, որ Ձեր հաւելառքի շունչով պահ մը կերպարանափոխեցիք անոր ներաշխարհը և հավատալիքի նոր կյանք ներշնչեցիք անոր էութեան ու կմեկնիք ահա, հայ համայնքին բովանդակ սերն ու գուրգուրանքը տանելով Ձեզի հետ:

Այս գեղեցիկ, այլ անցավոր կյանքին մեջ, երբ ամեն ինչ՝ պերճանք, փառք թե պատիվ չքանալու սահմանված սնանկութեանն են, անաղարտ կմնա միայն անկեղծ սիրտը հավատացյալին, զոր Ձեզ կնվիրենք գուր-գուրանքով: Երանի, թե իբր հավերժական նվեր, ոսկյա սիրտ մը մատուցվեք Ձեզ, Վե-հափա՛ռ, իբր խորհրդանշ ալն սրտին, զոր

կկրենք մեր լանջքին տակ և որ միշտ պիտի
բարբախե Ձեզ համար:

Վաղը առավոտ նորածագ արևին շողե-
րուն հետ, երբ նորին Վեհափառութիւնը
փոխադրող օդանավը թռիչք առնե և անոր
հետին մասնիկն ալ անհետանա կապույտ
եթերին մեջ ու կորսվի մեր տեսողութենէն,

ՎԵՀԱՓԱՐ ԶԱՅԻՆԱՊԵՏԸ ՎԻՆՆԱՅՈՒՄ

Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով,
հուլիսի 20-ին, հինգշաբթի երեկոյան, սկան-
դինավյան «SAS» ինքնաթիռով ժամանում
է Վիեննա, ուր դիմավորվում է բազմաթիւ
ազգայինների կողմից, իրենց գլուխն ունե-
նալով հոգևոր հովիւ հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ
վարդապետ Գրիգորյանին և գաղութի Ազ-
գային վարչութիւնի նախագահ պր. Սարգիս
Կարապետյանին:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին
դիմավորում են նաև Վիեննայի Մխիթարյան
արքեպիսկոպոս Տ. Մեսրոպ վարդապետ Հա-
պովոստը և միաբանութիւն անդամներ:

Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվում է
Վիեննայի հայոց մատուռը, ուր մուտք է
գործում «Հրաշափառ»-ով, և օրհնելով գա-
ղութի փոքրաթիւ բայց սրտով մեծ հայ հա-
մայնքին, ողջունում է բոլորին:

Առաջամուրից և սիրալիր տեսակցու-
թիւնից հետո, Վեհափառ Հայրապետը ա-
ռաջնորդվում է մայրաքաղաքի «Իմպերիալ»
շուրտանոցը, ուր ավելի ուշ նրա բարձր
պատվին կազմակերպվում է ընդունելու-
թիւն Վիեննայի հայ համայնքի Ազգային
վարչութիւնի կողմից:

Վիեննայի հայ գաղութի անունից պր.
Ս. Կարապետյանը ողջունում է Վեհափառ
Հայրապետի շնորհաբեր այցելութիւնը հե-
տևյալ ուղերձով.

«Վեհափառ Հայրապետ.

Այսօր բախտը ինձի կփպտի Վիեննայի
հայ գաղութի թարգմանը ըլլալու, Ձերդ Ս.
Ոճութեան բարի քսուկատ և բարի ժամանում
մաղթելու: Երախտագիտութեան խոր գգա-
ցումներով շնորհակալութիւն կհայտնենք
Ձեզի, Վեհափառ Հայրապետ, որ բարյացա-
կամութիւնը ունեցաք շնորժելու մեր ամե-
նու ջերմ փափագը և խնդրանքը ընդունե-
լու և Ձեր այս այցելութեամբ Ձեր այս
պզտիկ հոտն ալ Ձեր օրհնութիւններուն
արժանացնելու: Այս օրը մեր ամենուն սըր-
տին մեջ և մեր բոլոր կյանքին համար պատ-
մական, նշանակելի և անջնջելի հիշատակ
մը կպտի մեա: Ժիշտ է, երբ կհիշեմ մեր
պզտիկ գաղութը, այո, ան պզտիկ է թիվով,
բայց հպարտորեն կրնամ Ձերդ Վեհափա-
ռութեան տեղեկացնել, թե ան կորսված է:

տիպար եկեղեցականին, հազվագիւտ ան-
հատականութեան և ջերմեռանդ հավատա-
վորին գերազնիւ արժանիքները քանդակ-
ված պիտի մնան ստամբուլահայութեան
խորքին մեջ իբր մշտարժարժ բոցը Ս. էջ-
միածնա անշեջ կանթեղին, մաքուր ու լու-
սափայլ...»:

և իր գոյութիւնը միշտ պիտի պահպանե
Ձեր բարձր հովանիին տակ: Ինչպես անց-
յալին մեր գաղութին վարիչները հասկցած
են ազգապահպանման հեռատեսութեամբ մը
հաստատել մեր համեստ մատուռը, որ
այսօր տեսաք, և անոր շուրջը հավաքելու
հայութեան բեկորները, զանոնք շնորհակա-
լու համար, մենք ալ պիտի հետևինք այդ
ճամբուն այն նվիրական նպատակին, հա-
մերաշխութեամբ և սիրով իրարու մեջ և մեր
եկեղեցիին կապված պահելու: Երջանիկ ենք
այսօր, որ Հ. Մեսրոպ վարդապետը մեր լու-
սահոգի եղիշե ծայրագույն վարդապետի
արժանավոր հաջորդը կըլլա և Ձեր բարձր
կարգադրութեամբ և հովանութեամբ հովիւ-
թիւնը կստանձնե գաղութի: Բարեսիրա-
բար, կուգեմ Ձեզ կատահեցնել, Վեհափառ
Հայր, որ մեր մեջ չունինք երկպառակիչ
տարրեր, ինչպես ուրիշ գաղութներու մեջ
դժբախտաբար: Մենք ամենքս հոգովով սրը-
տով կապված ենք Մայր Աթոռին, մեր ամե-
նուն աչքերը հառած կմնան դեպի Ս. էջ-
միածին: Մեր աղոթքներուն մեջ միշտ
կմիացնենք արևշատութեան մաղթանքներ
մեր Վեհափառ Հայրապետին համար: Տերը
անսասան պահե Մայր Աթոռը»:

Հուլիսի 21-ին, ուրբաթ առավոտ, Վեհա-
փառ Հայրապետը պաշտոնական այցելու-
թիւն է տալիս Վիեննայի կուլտուրայի և
կրօնից մինիստրին:

Երեկոյան Վեհափառ Հայրապետը բարե-
հաճում է պատվել գաղութի Ազգային վար-
չութեան նախագահ պր. Սարգիս Կարապետ-
յանի ընտանեկան օջախը և օրհնել նրա սե-
ղանի աղն ու հացը:

Հուլիսի 22-ին, շաբաթ առավոտյան, Վե-
հափառ Հայրապետը պաշտոնական այցե-
լութիւն է տալիս Ավստրիայի վարչապետ
դոկտ. Կորբախին: Լինում է ջերմ ընդունելու-
թիւն: Կեսօրին, Վեհափառ Հայրապետը իր
շքախմբով այցելում է Վիեննայի Մխիթար-
յան միաբանութեան վանքը, ուր ընդունվում
է ջերմորեն և պատշաճ հարգանքներով:

Վեհափառ Հայրապետը, գերապայծառ
աբբահոր առաջնորդութեամբ, ծանոթանում
է վանքին, այցելում է մատենադարանը,
ձեռագրատունը, տպարանը:

Վեհաօրին, վանական սեղանատանը, Վեհափառ Հայրապետի բարձր պատվին սիրելի լինի ընդունելություն են կազմակերպում Վիեննայի միաթիարյան վարդապետները պաշտոնապես ղեկավարությունը: Ընդունելությունն անցնում է շատ սրտագին և ջերմ մթնոլորտում:

Վիեննայի Միաթիարյան ուխտի միաբան Հ. Կոմիտաս վարդապետը հետևյալ գեղեցիկ պարար բերվածով ողջունում է Վեհափառ Հայրապետի երջանկաբեր այցը Միաթիարյան լանեների այս հյուրընկալ հարկի տակ:

Ի ԲԱՐՆԵՆԱՆ ԱՌՈՒՐ
ԿԱՍՏԵՆԱՆ Ի ՄԱՅՐ ՎԱՆՍ
ՄԻԽԱԵԼԻԱՆ ՄԻԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԻԵՆՆԱՆ
ՆՈՐԻՆ Ս. ՕՍՈՒԹԵԱՆ
Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆԻ Ա ԿԱՌԱՂԻՎՈՍԻ,
ՄԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԱՐԻ Ս. ԷՋՄԱՆԻԻ,
ԵՐԳԵՆ ՈՐԴԻՔ ՄԻԹԱՐԱՆ
ԱՆՈՒՐ Ս

Այս բազումս եհարց ի մեզ սիրտ մեր վառեալ զօրէն կրակի, Թէ ե՛րբ և մեք տեսցուք գեղ, ո՛ր Հայրապետ քաղցրաբարաւ. եւ ցնծացուք ամենեքին ի ցնծութիւն քաղցր, անբաւ, Յասելդ քում. «Ահա եկից, եկից առ ձեզ վաղվադակի:

Ողջո՛յն, ողջո՛յն, որ մեզ բերեր զՀայաստան վարդ աշխարհի. Ղերգս մանկանց, զկեանս աղբերց, զհառազայրս արեգական, Ողջոյն, ողջոյն, որ մեզ բերեր զԵմիամին և զԾաւկան եւ զՄասիս, որ համօրէն խորհուրդ հայոց ծածկեալ պահի:

Բաց է Քեզ արդ սիրտ ժառանգայ Միաթարայ որպէս մատեան, Ո՛հ, ընթերցի՛ր և հաշակեա՛ զաշխարհ Հայոց Քեզ հաւաքատ. Զի աստ շնչեն էջմիածին և Օշական և Արտաշատ, Դարուց ի դարս ի մեզ պահի խորհուրդ խորին Աւարտեան:

Քոց աղօթիւք արդ աղաչեմք զՏէր Յիսուս միահամուտ, Ընդ հաճապարհ քո՛ Միեկլայդ՝ սիմեյ ծաղիկս ազգիս ազգիս.

Քե յաւելցի պայծառութիւն, եւ որհնութիւն՝ Հայոց Ազգիս, Արո՛ւ Վեհիդ հաճողն Մասեաց յանդարտութիւն կացցէ ամուր: Նաև ի Բէն խնդրել ունիմք ի ցնծալից ժամուս յայսմիկ, Ընկա՛լ ի մէնջ զըզնից բաժակս, և հասեալ Քոյ՝ ուստի եկիւր, Թափեսցի՛ր զայն— և խառնեսցի մերով սիրով Հայոց Երկիր. եւ եղիցուք մինչ ի վախճան ի միասին, որպէս այսմիկ:

Ի Վիեննա,
ի վառ պայտպան Ս. Աստուածածին,
ի իմ ատու յուլիս ամսոյ 1961 ամին:

Ճաշի ժամանակ Վեհափառ Հայրապետը երկարորեն և սիրալիկ կերպով խոսում է իր մոտ նստած անվանի Միաթարյան ծերունադարձ Հ. Ներսես Ակիւնյանի հետ:

Երեկոյան ժամը 4-ին, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի և Ավստրիայի Կարդինալ Նորին Ամենապատվութիւն Քյոնիկի միջև տեղի է ունենում հանդիպում ջերմ մթնոլորտում: Այս տեսակցութեան ներկա են լինում Վեհափառ Հայրապետի շքախմբի անդամները, ինչպես նաև հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Գրիգորյանը և պր. Սարգիս Կարապետյանը:

Հուլիսի 23-ին, կիրակի, Վիեննայի հայոց մատուան մեջ, եպիսկոպոսական սուրբ պատարագ է մատուցում գերաշնորհ Տ. Կոմիտաս սրբազանը և բարոգում է Վեհափառ Հայրապետը, հոգեպես միաթարելով Վիեննայի հայոց իր հոգևոր զավակներին:

Երեկոյան, Հ. Բ. Ը. Միութեան տեղական մասնաճյուղի նախագահը, Վեհափառ Հայրապետի բարձր պատվին, կազմակերպում է ընդունելություն, որին մասնակցում է ամբողջ գաղութը:

Հուլիսի 24-ին, երկուշաբթի, Վեհափառ Հայրապետը այցելում է Վիեննայի մի քանի պատմական թանգարաններ:

Հետմիջօրեին, հյուրանոցի իր հարկարածում, Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճում է ընդունել այցելութիւնը Բաղդատի թեմական խորհրդի նախագահ դոկտ. Վ. Ալեքսանյանի, որը մասնավորաբար Վիեննա էր եկել ողջունելու Վեհափառ Հայրապետին:

Վիեննայում Վեհափառ Հայրապետին ողջունում է նաև Ժընեի հայ համայնքի Ազգային վարչութեան նախագահ պր. Հակոբյանը:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Հուլիսի 25-ին, երեքշաբթի, Վեհափառ Հայրապետը «ՏՈՒ—104» ինքնաթիռով վերադառնում է Մոսկվա:

Վիեննայի օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին հանապարհում են գաղութի բոլոր հայերը, գլխավորութեամբ հոգեշնորհ

Տ. Մեսրոպ վարդապետի և պր. Ս. Կարապետյանի: Օղանավակայանում են նաև Մխիթարյան հայրեր, գլխավորությամբ գերապայծառ Հ. Հապուգյանի:

Նորին Ս. Օծությունը Վիեննայի փոքրաթիվ սակայն պատվական հայ գաղութից իր հետ բերում է լավագույն տպավորություններ և հիշատակներ:

Հուլիսի 27-ին, հինգշաբթի, Վեհափառ Հայրապետը ողջամբ ժամանում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին:

Նորին Ս. Օծությունը «Հրաշափառ»-ով առջնորդվում է Մայր Տաճար, ուր աղոթելուց հետո, ողջունում է միաբանությունը և

պաշտոնեությունը ու հաղորդում Ստամբուլի հայ համայնքի եղբայրական ողջունները և համառոտակի պատմելով իր հայրապետական ուղևորության տպավորություններն ու հուշերը, «Պահպանիչ»-ով արձակում է Մայր Տաճարում ներկա եղողներին:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվում է Վեհարան, ուր «Հոգևոց» է արտասանում երջանկահիշատակ Գարեգին Պատրիարքի հիշատակին և միաբանության հաղորդում Ստամբուլի հոգևորականներին ողջունները:

Բարի գալուստ մեր սիրելի Վեհափառ Հայրապետին:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱԵՊՏԻ ՏՊԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԹՈՒՐԲԻԱՅԻՑ

Օգոստոսի 6-ին, կիրակի, Նրեանի ռադիոկայանը ձայնասփռում է երջանկահիշատակ Գարեգին Պատրիարքի մահվան առթիվ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի Թուրքիայի հայ համայնքին տված հովվապետական այցելությունից ստացած հետևյալ տպավորությունները:

«Թուրքիայեն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին կվերադառնալ լավագույն տպավորություններով և մանավանդ հոգեպես մխիթարված, որ Մեր խղճի պարտքը կատարեցինք Թուրքիա հայոց հանգուցյալ երջանկահիշատակ Գարեգին Պատրիարքին հանդեպ, որուն վերջին օծումը անձամբ կատարեցինք:

Հանգուցյալ Պատրիարքի թաղումը տեղի ունեցավ շատ արտառույշ, շատ հանդիսավոր և փառաշուք իրադրության մեջ: Բացի Մեզ ուղեկցող Կոմիտաս եպիսկոպոսեն և Պարզ վարդապետեն, թաղման արարողությանը մասնակցելու կեր էին Ռեյութեն խաղարհեպիսկոպոս Աջապակյան՝ հանուն Մեծի Տանն Կիլիկիա Աթոռին, երկու վարդապետներու ընկերակցությամբ, Մամբե արհեպիսկոպոս Սիրունյան Նգիստոսեն, Տիրան արհեպիսկոպոս Ներսիսյան Նյու-Յորքեն և Սերովբե եպիսկոպոս Մանուկյան Փաբիգեն: Մասնակցեցավ նաև Պոյսո հոգևորականությունը ամբողջությամբ— Շնորհ եպիսկոպոս Գալուստյան, պատրիարքական փոխանորդ Տեր Արամ Բահանան, Սահակ և Շահան վարդապետներ և ավելի քան երեսուն Բահանաներ:

Հարգանքի բարձր արտահայտություններ եղան նաև պետական իշխանությանց կողմն, հանուն Թուրքիա Հանրապետության Վսեմաշուք Նախագահին: Ստամբուլի նահանգապետը անձամբ ներկա եղավ օծման արարողության:

Քրիստոնեական բույր կենդեցիները ևս բոլոր մասնակցեցան թաղման արարողու-

թյանց, իրենց գլուխը ունենալով Հունաց Տիեզերական Պատրիարք Նորին Սրբություն Աթենագորաս Հայրապետը: Ներկա էին նաև բազմաթիվ պետությանց դեսպանությանց ներկայացուցիչները:

Խորապես հուզիչ և տպավորիչ էին բազմաճառ հավատացյալ ժողովուրդի վշտի և երկյուղած հարգանքի արտահայտությունները:

Իրապես պատմական պիտի մնա երջանկահիշատակ Գարեգին Պատրիարքի փառաշուք թաղման հիշատակը, որ տեղի ունեցավ հուլիսի 7-ին:

Գարեգին Արհեպիսկոպոս խաչատուրյանի վախճանումով Հայաստանայց եկեղեցին կորսնցուց ներշնչված, անբասիր ու գրական հարուստ վաստակով մեծ հոգևորական մը, իսկ Թուրքիա հայ ժողովուրդը՝ սիրված ու հարգված, դժվար փոխարինելի Պատրիարք մը:

Հասով ենք սակայն և աղոթող, որ Տիրոջ ողորմությամբ, շուտով կվերնա սգո խոր Թուրքիա հայոց Պատրիարքական Աթոռին վրայեն՝ բարեհաջող և արժանավոր ընտրությամբ նոր Պատրիարքի, սիրո և միասնության մթնոլորտի մը մեջ:

Համաձայն մեր եկեղեցվո կանոններուն, պատրիարքները, ինչպես նաև կաթողիկոսները և թեմակալ առաջնորդները կընտրվին ժողովուրդի աշխարհական և հոգևորական ներկայացուցիչներուն կողմն: Այս ընտրությունը կհանչցվի տեղական պետական իշխանության կողմն, համաձայն պետական օրենքներուն: Այս բոլորեն հետո, Պատրիարքի ընտրության մասին կհաղորդվի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Մենք սիրով կպապանենք այդ օրվան, որպեսզի շնորհավորենք և Մեր օրհնությունը տանք նորընտիր Պատրիարքին հայոց Թուրքիա:

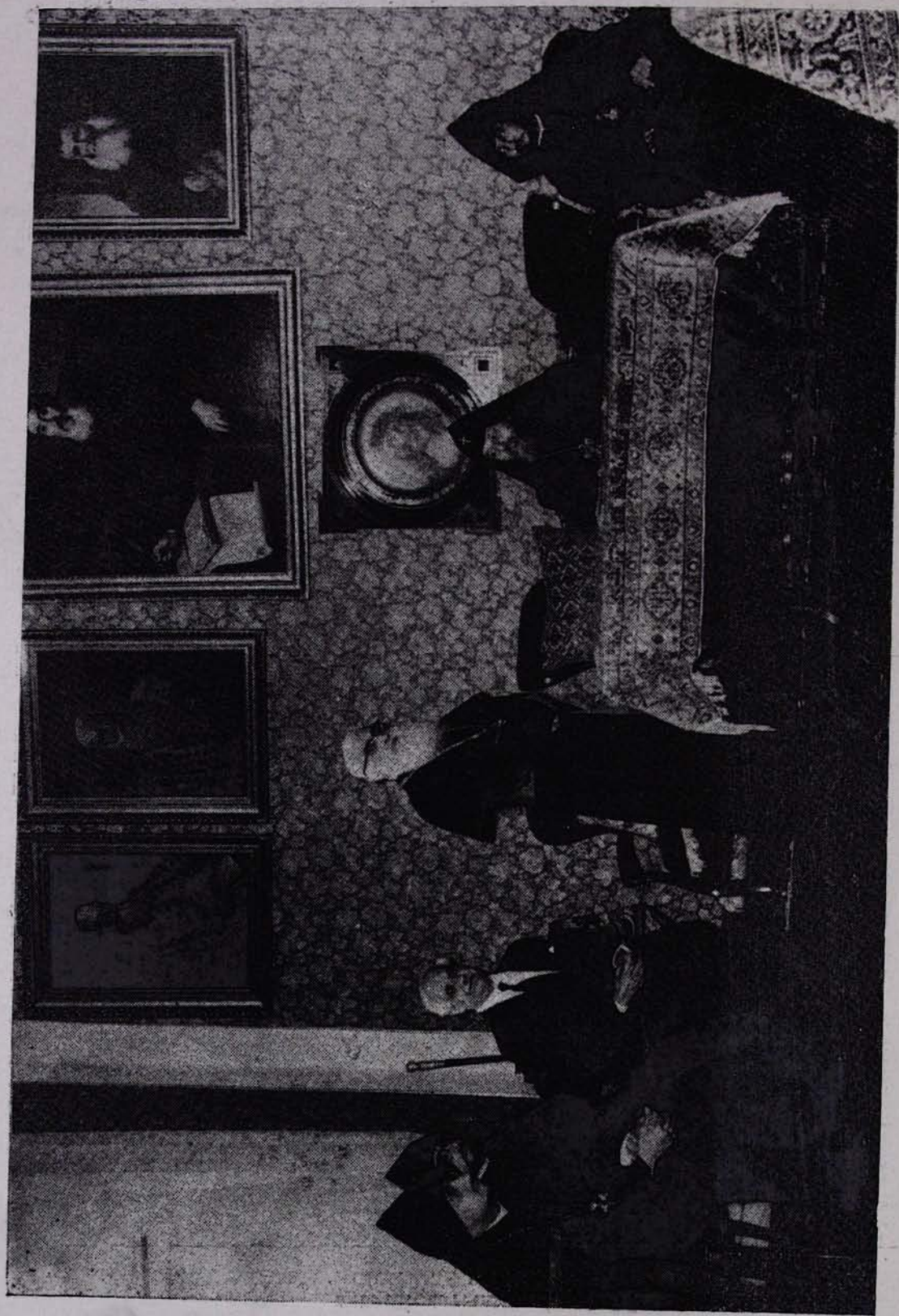
Մենք խորապես մխիթարված ենք նաև, որ այս տխուր առիթով Մեր կենդանի աչքերով

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՎԻՆՆԱՅԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ՀԵՏ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ՈՂՋՈՒՆՈՒՄ Է Հ. ՆՆՐՍԵՍ ԱԿՈՅԱՆԸ
ՎԻՆՆԱՅԻ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆՆԵՐԻ ՎԱՆՔՈՒՄ

ՎԵՆԱՓԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԹԱՐԻ ԿԱԼՈՒՍ Է ՄԱՂԹՈՒՄ
ՎԻՅՆԱՅԻ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆՆԵՐԻ ԱՐԲԱՆՅՐ ԳԵՐԱՊԱՆՅՆԱՐ Է. ՄԵՍՈՒՊՈՎ ՎԱՐԻԱՊԵՏ ՀԱՊՈԶՅԱՆԸ

մտածանք Ստամբուլի մեր եկեղեցիները և
ստանալու քան որ շարունակ ապրեցանք Մեր
հայրենիքում գաղթականներին ծնողի մեջ:
Ստամբուլի հայոց եկեղեցական կյանքը
մեզ Մենք գտանք շատ գոհացուցիչ: Մեր բոլոր
հոգևոր գաղթականները կապրին կազմակերպ-
ալով և եկեղեցական համայնքային կյանքով,
չստորադասված պահելով իրենց քրիստոնեական
և ազգայնական իրավունքները: Լավ կազ-
մավորված են դպրաց դասերը, որոնք բա-
նալի փայլ կուտան եկեղեցական արար-
ողությանը:

Մխիթարական էր Մեզ համար նաև հաս-
տատել, թե թուրքի ալեական իշխանու-
թյունը հայ եկեղեցիներում հանդեպ բարյա-
ցական և ուշադիր վերաբերմունք ունի: Մենք
համոզվեցանք, թե Հայ եկեղեցվո հարցերը
պիտի լուծվին լայնախոհ և ազատամիտ վե-
րաբերմունքով: Վերին իշխանությանը, մա-
նավանդ Վսեմաշուք Նախագահ գորավար
Ջեմալ Գյուրսեյի հետ Մեր ունեցած տեսակ-
ցություններն են:

Այդ տեսակցություններն Մենք լավագույն
ուղղություններն ունեցանք: Առաջին իսկ
վայրենյաններն մտերմիկ, շեղ մեղմորտ մը
ստեղծվեցավ Մեր միջև և Մեր խոսակցու-
թյունը ընթացավ շատ սիրալիր: Նորին Վսե-
մաշուքը խոսեցավ ժողովուրդներում միջև
խաղաղության և տեական բարեկամության
մասին, փափագ հայտնելով, որ կրնանք
և հոգևորականները աշխատեն այդ նպատա-
կի իրագործման համար: Մեզ համար, որ
տարիներն ի վեր այդ ոգիով կ'առնեցինք ու
կ'գործեցինք, մեծապես մխիթարական էր լսել
նման վեհ գաղափարները պետական բարձր
դեպարտի մը բերենք: Մենք հավատացած
ենք, թե իրապես այդ է նշմարիտ ուղին ժո-
ղովուրդներում երջանկության:

Ստամբուլի մեջ Մենք երջանիկ առիթն ու-
նեցանք անձամբ հանձնալու Հունաց Տիեզե-
րական Պատրիարք Նորին Սրբություն Արե-
նագորաք, որ բարձրորեն վեհ ու ազնիվ
անձնավորություն մըն է, իրական հայրա-
պետ մը: Նորին Սրբության հետ քանի մը
հանդիպումներ ունեցանք և քաղցր է Մեզ
համար հաստատել, թե այս առիթներով ա-
ռավել ամրացան դարավոր կապերը մեր
հայր եկեղեցիներում միջև:

Վերջացնել առաջ, անգամ մը ևս կ'անցու-
նենք Մեր հոգեկան մխիթարության զգացու-
մը, որ անձամբ նախագահեցինք մեծանուն
Կարեգին Սրբազան Պատրիարքի քաղման և
անձամբ տեսանք, նախաձեռն և սիրեցինք
Մեր հավատացյալ գաղթականները, որ կապրին
թուրքի: Վերադարձանք անմոռանալի հի-
շատակներով այդ բարեպաշտ, եկեղեցասեր
ժողովուրդին, որ այնքան անսահման սիրո
և պաշտամունքի արտահայտություններով
շրջապատեց Մեզ, հոգևոր հավատարմության
զմայլելի ապրումներով գեղուն դեպի ամե-
նայն հայոց Մայր Աթոռ աստվածակառույց
Ս. Էջմիածինը:

Թուրքիա Մեր հայ հավատացյալ գաղթա-
կաններում կ'մաղթենք, որ Աստուծո օգնությամբ
չեն ու պայծառ պահեն իրենց եկեղեցիները,
ամուր մեան մեր նախնյաց լույս հավատի
վեհմունքով: Կապրին ու գործեն սիրով միա-
բան և խաղաղ, հույն սիրով ու հույն եղան-
քով մեան հավատարիմ և շինարար քաղա-
քացիներ իրենց բնակած երկրին ու պետու-
թյան:

Ս. Էջմիածին, Մեր հայրական սրտեն
բխած ամենաշեղ մ'օրհնությունները Մեր բո-
լոր հավատացյալ գաղթականներում, այժմ և հա-
վիտյան:
Ամեն:

